

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VEHÉKEN:
Egy évre ..... 25 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
4-szorosos péld. sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Ryáltár péld. sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Péntek, július 7.

Mai számunk főbb közleményei:

- Szünet előtt.
- Uj monopólium
- A fővárosi pékmeste ek krimitschauja.
- Rácvárostól — Budapestig.
- Vázsonyi Vilmos balesete.
- Nagyarányu szaccharin csempészet.
- Kávéházi gyönyörök.
- A „Prakfalvi.”
- Botrány az Erzsébetvárosi kaszinóban.
- Montenegró elhalasztott mozgósítása

Agadir és Montenegró.

Arad, július 6.

Az emberek eleinte egykedvűen fogadják a háborus híreket. Diplomataknak színjátéknak tartják, amelyre talán azért van szükség, hogy a ropant költséggel főtartott diplomáciai szervezet hiábavalónak ne lássék. Bizonyos ponton túl azután ezek a hírek kezdenek vörös színben játszani s ilyenkor az olvasásukra nemcsak a tőzsde riad meg, de aggodalom fogja a békés és békére vágyó polgárokat. Ugy lehet, mégis csak háboru lehet a háborus készülétekből s ha közel, ha távol van tőlünk, sohase lehet tudni, vajjon annak forró szele bennünket nem perzsel-e meg.

Most egyszerre két helyen is komolyodik a nemzetek konfliktusa. Marokkóban, a hol a német hajó megjelenése agadiri kikötőben kiszámíthatatlan bonyodalmat jelent. Lassanként kibontakozik Németország igaz szándéka is, mert a német alattvalók érdekeinek szükséges megóvása

nyilván csak ürügy volt, afféle diplomáciai kifogás, a melylyel a hódító törekvésnek első megnyilvánulása rendszerint élni szokott a kezdet kezdetén. Ez olyan motívum, a melyet többé-kevésbé mindig igazolni lehet, közben pedig körül lehet nézni, mérlegelni lehet a hatást, számba lehet venni az esetleges következményeket és végül vissza is lehet vonulni, vagy pedig — ki lehet rukkolni az igazi farbával.

Németország az első izgalmak után most már hajlandónak látszik beismereni, hogy a marokkói lépésével más és messzebbmenő szándékát is követi. Azt akarja mindenekelőtt, hogy Franciaország valljon szint nyíltan s mondja meg, mit akar Marokkóban, a melynek fővárosát is immár elfoglalta. Vagyis Németország azt hiszi, hogy Marokkóban most osztozkodásra kerül a sor, mert az ország megérett a fölosztásra s ha osztozkodásról van szó, akkor Németország nem akar belőle kimaradni: magának is követel egy részt Marokkó tetejéből.

Ezt jelenti tehát valójában a német hadihajónak megjelenése az agadiri kikötőben. Mennyi szó, mennyi diplomáciai tárgyalás, jegyzékváltás és mennyi veszedelmes — játék lesz még ebből, míg elsimitják azokat a hullámokat, a melyeket egyetlen német hajócska vájt az afrikai vizekben! Hát még ha kivonulna az egész német, a francia és talán az angol hajóraj — uramfia, micsoda európai

veszedelem lenne ebből?! Ebben bizony szerep jutna még a mi egyetlen Dreadnoughtunknak is, quod deus avertat.

De kellemetlen és fenyegető készlődés van itt a közvetlen szomszédságunkban is. A török hatalom még nem tudta pacifikálni az albán vidéket s most hire érkezik annak, hogy Montenegró mozgósít. A fekete hegyek kicsiny országa nem hagyja a fajtáját s védő karját kiterjeszti a farkon török alattvalók, a malisszorok felé, a kiket a szultán csapatai szorongatnak.

Az albániai lázadás kitörése óta a török kormány állandóan vádolta Montenegrót, hogy támogatja és segíti a lázadókat, utóbb azután jelentékeny csapatot is összepontosított Nikita sziklás királyságának határain. Erre a fenyegető török rendszabályra válaszol most Montenegró olyformán, hogy a maga részéről is küldött egy hadtestet a határra.

Ennek már aztán a fele se tréfa. Mert ha a kicsiny Montenegró ilyenformán meri provokálni a hatalmas Törökországot: akkor egészen bizonyos, hogy Nikita király ezt nem cselekszi a maga szakállára. Montenegrónak bizonyosan hatalmas pártfogói, talán — biztatói is vannak. Ott van a háta mögött Olaszország, a melynek egyáltalán nem közömbös Albánia sorsa; s ott van Oroszország, a mely mindig örömet szít zavart a Balkánon és szívesen gyakorol védőhatalmat a Balkán szláv népei fölött.

Öt forint.

Írta: Kanizsal Ferenc.

A pénznek nem annyira értéke, mint inkább tartalma van. Ez a tartalom oly sokféleképen dus, vagy üres, változatos, vagy egyhangu, ahányféle az ember, meg sorsa. Vegyünk példának öt forintot. A jómódu ember számára öt forintban alig van valami. Talán egy sietve elköltött vacsora; vagy egy szállodai szoba; vagy pedig egy unott sétakocsizás a korzón. A szegény ember számára öt forint esetleg öt napi gondnélküliséget jelent; tartalmazhat, nem külön-külön, hanem egyszerre: étkezést, tiszta fehérneműt, kávéházi dőzsölést, beretválkozást, ifjúságot, szerelmet, jó kedvet, reményt, sőt talán egy kis doboz purzicsán-dohányt. Minősül továbbá ez a tartalom aszerint is, hogy magában él-e az ember, vagy pedig feleséggel és családdal?

Itt van közelebbi például Antóczy József mai feladványa. Antóczy József ur rendőrségi díjnak a kisvárosban. Reggel nyolc órakor felkelt, tudomásul vette egy új nap kezdetét, a gyermekek lármáját és a feleségének ideges rosszkedvét. Nem igen kellett szót érteni, anélkül is megállapította Antóczy, hogy a mai ebéd előállításának feltételei közül, a hitelviszonyok teljes pangása következtében nélkülözhetetlenné vált készpénz hiányzik. (Noha még csak huszon-

harmadika van.) Hogy pedig indulatos esete-patéknak elejét vegye, kérdezetlenül így szólt a feleségéhez:

- Agnes lelkem, majd úgy tíz óra tájt pénzt küldök haza a rendőrrel.
- Ekként szólván, sietve távozott.
- A dolgokat tehát — így elmélkedett magában — tíz óráig elintézttem. Most nyolc óra mult. Tízíg nincs baj. Számár vagyok, mondhattam volna tizenegyet is.
- Hm! folytatta hangosan, hiszen a szegény ember annyit medítált, gyötrődött és okoskodott magában, hogy olykor-olykor fennszóval gondolkozott, furesán és ijesztően szinte — ma megint fel van adva a lecke. Nézzük csak. Öt forint kellene, akkor vasárnapig nincs baj. Lipták nem lehet. Gajdos sem. Bárány nem ad; talán Somolik, a rendőr-örmeister ... Jaj, de röstellem ... De mi van benne? A rendőrkapitány ezer korenával tartozik Somoliknak ... De persze, a kapitány, az más. Ráparancsol ... No ... no ... Hejnye ... Alázatos szolgálja, főtisztelendő plébános ur!
- Mert a plébánossal találkozott az utcán, igyekezőn a hivatal felé.
- Jó reggelt, Antóczy ur. No, hogy van, hogy van?
- Oh, köszönöm, főtisztelendő ur, hála istennek, megvagyok.
- És a gyerekek?
- Már az iskolában vannak.

- Nagyszerű gyerekek! Boldogság lehet ily gyerekek atyjának lenni.
- Hála istennek, hála istennek... Bizony, a gyerekek nagy boldogság.
- Na, isten áldja, Antóczy ur, jó munkát kívánok. Mindig örülök, ha magát látom. Ime, ritka példány a mai szocialista világban: egy elégedett, boldog és jókedvű ember.
- Antóczy ballagott tovább. A főtérre érve, egy kiesít a szemére huzta kopott fle-kalapját, kezében a nádpálcát vigan pörgette és füttyörésett. Ezt szándékosan csinálta. Mert hiszen abból a latszathból tengődött napról-napra, hogy ő boldog ember. Pénzzavarait bohém könnyelműséggel indokolta. Ambár nem volt könnyelmű. Fogához verte a garast. És mig áthaladt a piacon, eszébe jutott a család, és kiválta felesége, aki a biztonság nyugodt tudatában várja haza a pénzt tíz órára. Az asszonyok általában felháborítón nyugodtak. Erről meg az jutott eszébe Antóczynak, amikor a feleségét először látta aludni. Szerelemből nősült. Szörnyen szerettek egymást és természetesen, hogy Agnes a rajtavaló ruhán kívül egyebet nem hozott a házas-ságba. Ámde Antóczy kimondhatatlanul boldog volt. A nászéjszaka után ő ébredt föl előbb. Szerelmes vágygyal pillantott át a szomszédos ágyba, ahol egy eddig ismeretlen, egy merőben idegen nő aludt. A vonásai, egész alakja az Agnesséi, de ez mégsem az a nő, akit elvett. A nő egészségesen hortyogott, önzön elterpeszkedve

Törökország persze elég erős arra, hogy akár szét is morzsolja Montenegro-t s elég hatalmas arra is, hogy békét teremten a maga határain, ha más hatalom nem avatkozik bele az ő dolgába, nem tartóztatja föl az ő sujtó kezét és nem segíti az ellenségeit. De éppen az a baj, hogy Törökország ügyeibe mindenki beleszó, még a mi államunk is kéretlenül bölcstanácsokat osztogat neki, holott mi őszintén hívei vagyunk Törökországnak s a Balkánnak zavartalan békéjét óhajtjuk.

A montenegrói kérdésnél az új Törökország erőye ép olyan imponálóan áll előtérben, mint Marokkó előtt Németország hatalmi vágya. Itt úgy látszik, respektálják Vilmos önértelét, s nincs kizárva, hogy a montenegrói kérdésben is a hatalmak respektálják az egyre harcképesebb oszman birodalmat. Ha nem, — el lehetünk készülve, hogy a lábunk alatt, a Balkánon, véres tarlok váltják föl az aratást.

Szünet előtt.

(A képviselőház ülése.)

Távirati tudósítás.

Budapest, július 6

A képviselőház folyosói már korán reggel nagyon élénkek. Ugy az ellenzék, mint a munkapárt nagy számban vonult fel a paktumos szünet előtti utolsó ülésre. A jobboldali folyosón ott van Lukácsy László pénzügyminiszter, akit mindjárt körülfigognak és megkérdezik, hogy miért maradt a pénzügyi bizottság ülésén az új pártalakulásra vonatkozólag tett nyilatkozatának magyarázata után.

— Semmiféle kommentárra nincs e tekintetben szükség! — válaszolta a miniszter.

Egyes csapatok a politikai helyzetet vitatják és erősen tartja magát az a vélemény, hogy dacára a miniszterelnök tegnapi beszédében tett kijelentéseinek, mégis sikerül majd a véderőjavaslatokra nézve valami pártközi paktumot létrehozni.

Nagy feltűnést keltett különben a Fremdenblatt cikke, amely erősen kikel mindenféle

paktum ellen és biztatja a miniszterelnököt, hogy paktum nélkül, bátran menjen neki a véderőjavaslatok tárgyalásának. Ezt a cikket a külügyminiszter befolyásának tulajdonítja és sokan kikelnek ellene, mint Magyarország ügyeibe való illetéktelen befolyás ellen.

A szünet előtti utolsó ülésen elintézték az altruista bankot.

A mai ülésről a következőket jelenti tudósítónk:

A Ház mai ülését negyedtizenegy órakor nyitotta meg Kabós Ferenc alelnök. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Lukács László pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be a mesterséges édesítőszeres állami egyedárusításáról.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök törvényjavaslatot nyújt be a királynak Bosznia és Hercegovina felett való szuverénitására. Javaslja, hogy egy, e célra megválasztandó Hasonlegetyú bizottságnak adják ki a javaslatot előzte tárgyalás céljából. (Helyeslés.)

A Ház ezután harmadszori olvasásban elfogadta az appropriációs javaslatot. Napirend szerint következett a

(magyar földhitelintézetek országos szövetségéről)

szóló törvényjavaslat folytatálagos tárgyalása.

Sümei Vilmos rámutat arra, hogy a keleti országrész a birtokosok számaránya azonban nemzetiségek szerint megdöbbentő képet mutat. A kormányok hanyagsága, a magyar társadalom büns közönye és a nemzetiségi bankok működése következtében a földterületnek még a felét sem bírják magyarok, hanem csak 35-40 százalékát. Bukovinában és Moldvában szétszórtva vannak a csángó hazájukba, ha ehhez egy helyes és hazafias gazdasági politika hozzásegítene őket. A javaslatot elfogadja.

Novák János gazdapárti elfogadja a javaslatot, mert gazdasági és szociális szempontból fontosnak tartja. Csapán azt kifogásolja, hogy az államnak megmarad a telepítési birtok visszavásárlás jog s ez a visszavásárlási ár meg a szerződésben is benne van. Nézete szerint a visszavásárlásnál a becsértéknek kell irányadóknak lenni.

Simonvi-Semadam Sándor: A néppárt nevében kijelenti, hogy elfogadja a javaslatot, bár vannak aggodalmái. A telepítésre és parcellázásra vonatkozó intézkedések hiányosak, részben zavarosak. Baj az is, hogy míg az intézet mindenképen meg van védve a javaslatban, a szegény telepes megvédéséről nincs benne gondoskodás. Veszedelemnek tartja ezt a privilégiumot. Ez szociális szempontból nagyon súlyosan kifogásolható. Lehetetlen a ja-

vaslatnak az az intézkedése, hogy az állam a telepet visszavonhatja, ha nemcsak a telepes, hanem családtagjainak magatartásában kifogásolni valót talál.

Kelemen Samu gazdasági és nemzeti szempontból nagyjelentőségű dolognak tartja, hogy a nagy gazdasági egységek kis gazdasági egységekké váljanak, így az intenzív gazdasági kultúra nagyobb lesz, a vagyonosodás előrehalad. A parcellázás közérdek s az államnak bizonyos beavatkozása föltétlenül közérdek. A javaslat helyes megoldási módot választott, ami közérdekű jellegű intézmény létesíti. Az állami intézet jótékonyan fog hatni a magánintézetek versenyében. De helytelen elv volna a magánintézetek letörése. Veszedelem a javaslatnak az az intézkedése, hogy az állami intézetnek 10%-os kedvezményt nyújt. Ennek fejében a magánintézeteknek valami kárpótlást kell nyújtani. Az intézmény nem látja teljesen altruistának, hanem inkább jó üzletnek. Az igazgatóságnak nem szabad fizetést huznia. Úgy látja, hogy ebben a dologban csak az állam altruista. A legnagyobb mértékben kifogásolja a törvényjavaslat második részét, mely az 1894: V. t.-cikk módosítására vonatkozik. E tekintetben a javaslat teljesen laza és nélküli a törvényalkotás minden helyes kellékét. Legjobb volna a javaslatot az ötödik szakaszhoz letárgyalása után az igazságügyi bizottsághoz utalni helyes szövegezés céljából. A javaslatot részletes tárgyalás alapjául elfogadja.

Elnök: Az ülést öt percre felfüggeszti.

Serenyi Béla gróf földművelésügyi miniszter: Jogosnak és helyesnek tartja a földhitelintézetek szövetségének megalakulását. A közel jövőben új telepítési törvényt nem kíván bejelenteni, mert a régi törvényt novelláris uton is kiegészíthetik.

Ezután következett a részletes tárgyalás. Sümei Vilmos és Serenyi Béla gróf felszólalása után Kelemen Samu a hatodik szakaszhoz módosításokat ajánl.

Szünet után az elnök — minthogy szólásra senki nem jelentkezett — az általános vitát bezárta. Novák János mondott még pár szót személyes kérdésben.

(Miniszteri reflexiók.)

Lukács László pénzügyminiszter szólalt föl, hogy a vita során elhangzott észrevételekre reflektáljon. Az intézet 4 százaléknál több osztalékot nem adhat, ami maga is jelentékeny eredménynek mondható. Ráth Endre beszédével foglalkozik ezután. A javaslat a gazdaságok hozzájárulásának, sőt előzzel azzal vádolni, mintha a gazdák ellenére csinálta volna meg a törvényjavaslatot. Ami pedig azt a megjegyzést illeti, hogy ebből az intézményből a választások során korteszésköz válhat a kormány kezében, azt feleli, hogy hát akkor minden állami intéz-

az ágyon. Az arcán előlött valami közöny, valami bősztit nyugalom, szinte érthetetlen hirdető, hogy van most már valaki, akinek kötelessége rólam gondoskodni; fogtam magamnak én is, mint más csinos nők, egy igavonó barmot; nyugodtam, gyermekkorom óta, ilyen nyugodtan, ilyen tudatosan, magáért az alvásért.

Antóczy csodálkozva és lehülve nézte a hortyogó nőt. Valami csudára lesett. Várta, hogy álmában elmosolyodik, hogy duzzadt ajkán megpillantja a szerelem vonaglását... De nem, a nő aludt lustán, idegek nélkül, álomtalan alvásban. Mikor álmodik ez, ha most nem? A fiatal férj még biztatta magát; hátha fölnezzel az asszony és ráemeli mosolyogva, odaadó gyöngédséggel azt a gyönyörűségnek szemet? Nem ébredt föl. A férjje szelíden gesimogatta a homlokát. „Naaa!” dünyögte a nő, megfordult és tovább aludt.

Ez vágott be eleven kinnal most is a boldog Antóczy szívébe, ennek az első reggelnek az emléke, amikor megérezte, megtudta, hogy az asszony nem a szeretet bizalmával, hanem az önzés vakmerőségével támaszkodik rá. Itt vagyok. Eljöttem. A feleséged lettem. Nekem. Sár semmi közöm tovább az élet harcainak. Sohasem fogom elárulni, honnét, miből. A te dolgod, hogy elarts. Mert ha nem, jaj neked!

— Elég! Meguntam. Ma nem kérek kölcsön. Lássuk, mire mégy nélkülem! — láza-

dozott a boldog ember, de eszébe jutottak a gyerekek, és megadta magát.

Kint az utcán, a földszintes városháza előtt, falusi szokás szerint, hosszú pad van. Rajta ülnek már a városi urak és egyéb helybeli előkelőségek; ki pedig csak állingál, a meszelt falat támogatva. Itt vitatják meg az emberek az országos és helyi dolgokat.

Antóczy egyenest odatart. Széles, elnyúló mosolyok fogadják, új adomák és tréfák reményében. Antóczy köszön, majd Dér Ambrushoz, a virilista parasztagdához lép és bizalmasan rácsap a vállára:

— Magával álmodtam az éjjel, Ambrus bácsi!

— Veleme?

— Igen.

Ambrus bácsinak srófra jár az esze és megorrontotta, hogy itt baj lehet. Cél szerűnek találta hátat fordítani és meg sem mukkani.

— Hát meg sem kérdi, hogy mit álmodtam?

— Majd elmondja öcsémuram ha akarja.

— Azt álmodtam, hogy ezer koronát kaptam kölcsön magától.

— No, mármint bolond egy álom! — dünyögött Ambrus gazda, mire az egész kompánia sunyitva vihogott. Hát hogyisne, amikor az adta fősvénye így kiállítja magáról a bizonyítványt. Csernyus, az aljegyző, nem nyelhetette le észrevételét:

— Álomnak bolondság. De, ugy valójában, igazából, nem álomban, hanem ébren, annak

már volna teteje. Antóczyra fölférne ezer korona; Ambrus bácsi pedig meg se érezné...

— Ugy, ugy, — dohogott a virilista paraszt, — csak tréfáljanak az urak, könnyű maguknak. Mit tudnak maguk ahhoz, mennyi fáradság szerzi az ember azt a kis pénzt...

Pipáját a oszmaszárba dugta és elődalgott.

— No, erre ugyan ráijesztettél! — mondotta Csernyus.

— Vigyázz, — élcelődött Antóczy — hogy te meg ne rémülj.

— Nem vagyok ijedős.

— Jó. Hát ha nem vagy ijedős, adj kölcsön tiz forintot.

Csernyus levette a kalapját és tréfás pukkedizés közben meghajolt:

— Köszönöm. Jól esik ez a megtiszteltetés. Sajnos, nincs semmi alapja. Hét krajcár az egész vagyonom. Inkább te segíthetnél rajtam.

— Én? Jól gondold. Már hogy én?

— Persze, hogy te. Nem is a vesprémi püspök. Az nem ad tiz forintot. De te adhatsz.

— Én?

— Persze. Hiszen teneked még a bőröd alatt is pénz van. Hová rakod azt a sok pénzt?

— Erre már a főjegyző ur is bevette a garast:

— Az asszony sifonérjában van a pénz. Igaza van az asszonyonak, ha nem ő kezelné a pénztárt, ha nem ülne rajta minden garason, ez

ményt meg kellene szüntetni. Protakció pedig mindig volt és mindig lesz s azt megszüntetni egy kormánynak sem lesz módjában. A célszerűség szempontjából kijelenti, hogy hajlandó egy olyan módosítást elfogadni, mely bizonyos esetekben 400 ezer koronánál kevesebbet érő birtokok parcellázását is megengedni. Kéri a javaslat elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon.)

A Ház Kelemen Samu határozati javaslatával együtt elfogadja a törvényjavaslatot. Novák János és Hantos Elemér hozzászólásai után részleteiben is megszavazták a törvényjavaslatot.

B öthy László a pénzügyi bizottság előadója ismertette Pozsony, Fiume és Zágráb városok kölcsöneiről szóló törvényjavaslatot. A Ház hozzászólás nélkül elfogadta.

(Szünet július 12-ig!)

Elnök javasolja, hogy a Ház legközelebbi ülése július 12-én legyen, amelyen a ma elfogadott javaslatokat harmadszori olvasásban és a véderőreformról szóló javaslatokat tárgyalják.

Szmrecsányi György a miniszterelnöknek a budget-vitában tett kijelentésére hivatkozva, indítványozta, hogy a Pool-szerződésekről szóló javaslatokat is tűzzék napirendre. Bakonyi Samu indítványozta, hogy a véderőjavaslatokat addig, míg a bizottságok le nem tárgyalják, ne tűzzék napirendre.

A Ház az elnök indítványát fogadta el, mire az ülés negyed háromkor véget ért.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatlagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1911. év július hó 12-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. A tiszti ügyész jelentése Janisch Lipót bírgondozási alapítványa tárgyában. Molnár István kérvénye a Hertschka féle ösztöndíj alapítvány kamatainak kiadása tárgyában. A közigazgatási bizottság jelentése Dobró Páltól ut céljaira kisajátított terület tárgyában. A m. kir. belügyminiszter ur rendelete, mellyel Tisza Kálmán szobrára megszavazott 500 korona tárgyában hozott egy. határozatot jóváhagyja. U. a. az aradi kereskedelmi testületnek megszavazott kölcsön tárgyában. U. a. mellyel nem hagyja jóvá a községi elemi iskola V. és VI. oszt. tanítók részére megszavazott személyes pótlékot. A tanács bemutatja az összes községi tanítók és tanítónők lakbér-szabályzatát. A tiszti ügyész bemutatja a Petrov Risztával megkötött szerződést jóváhagyás végett. M. a. bemutatja a városi kávéház berletének meghosszabbítása s annak átalakítása iránt megkötött szerződést.

a selma Antóczy már régen felfordult volna. Elkelné még egy pár ilyen szigorú asszony a közigazgatásban. Mindjárt rendbejönne a tisztviselő urak szénája.

Antóczy egy pillanatra majdnem kiesett szerepéből. Szeretett volna felkiáltani, hogy a komédiát már unta. Hogy bizony nem igaz, hogy odahaza a ládafiában készpénz tartózkodik. Ami hiszen lehetetlen; és nem furcsa-e, hogy az emberek nem látnak messzibb az orruknál; mindenre gondolnak, csak arra nem, hogy hatvan forint havi fizetésből családos embernek egy fillérje sem marad a hónap közepén túl. De eszébe öltött, hogy tíz órára haza kell küldenie némi pénzt és vállalta tovább, megadással, a könyvelő fráter szerepét, aki nem tud a pénzzel bánni; akitől ezen az okon elsején az asszony elszedi a fizetést az utolsó krajcárig.

— Csakugyan nincs pénzed? — kérdezte Csernyustól.

— Nincs.

— Ejnye, pedig... Gyere csak. Ez a legfurcsább helyzet. Gyere be egy kicsit a kapu alá, neked elmondom.

A kapu alatt valósággal a sarokba szorította Csernyust, nehogy ellantolhasson.

— Égető szükségem van tíz koronára.

— Hm. Kérj a feleségedtől.

— Az a baj, hogy mindenkitől kérhetek, csak tőle nem. Tegnap vesztettem kártyán és tíz koronával adós maradtam. Azt ígertem, hogy reggel megfizetem. Ez becsületbeli dolog.

— Szamárság. Ne fizess meg.

Uj monopólium.

(Törvény a szaccharin csempészés megakadályozására.)

Távirati tudósítás.

Budapest, július 6.

A saccharin-csempészet rendkívüli módon kifejlődött Magyarországon s miután egy tableta saccharinban annyi édesség van, mint egy kiló cukorban, erős konkurenciát csinált a cukorgyáraknak. A belügyminiszter rendeletben tiltotta el a saccharin általános elárúsítását s kizárólag gyógycélokra engedélyezte a patikákban, de azok az eljárások, amelyeket a saccharin-csempészek ellen indítottak, meggyőzték a kormányt arról, hogy itt rendszeres szervezett csempészekről van szó. Az érdekeltek régen erőlyes intézkedéseket követeltek a saccharin ellen, mert elsősorban a cukorrépatermelők és cukorgyárak érdekeit sértette a saccharin, amelynek a váma egyébként lényegesen kisebb, mint a cukoré.

Az utóbbi időben előfordult szaccharin botrányok arra indították a kormányt, hogy a szaccharinnal való visszaéléseket korlátozza. Erre két mód állott rendelkezésére: a szaccharin-gyártás ellenőrzése, vagy állami monopóliummá tétele.

A kormány az utóbbi módszert választotta és Lukács László pénzügyminiszter ma törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé, amelyben a mesterséges édesítőszerek előállítását állami egyedáruság tárgyává teszi.

A törvény értelmében mesterséges édesítő szer minden oly vegyszertani cikk, amelynek a tiszta répa- és nádcukorénál nagyobb édesítő ereje van. Az édesítő szer tisztasági foka, vagy hogy hozzá egyéb anyagok is vannak keverve, e részben nem jön tekintetbe.

A pénzügyminiszter jogositva van a mesterséges édesítő szerek gyártását és további kidolgozását, az államkincstár védelmére szükséges feltételek és elővigyázati rendszabályok mellett, saját belátása szerint magánvállalkozóknak megengedni.

A mesterséges édesítő szereket csakis a pénzügyi hatóság által megbízott egyéneknek szabad árusítaniok. Az árusítási engedély csakis a pénzügyi hatóságtól beszerzett mesterséges édesítő szereknek felbontatlan egyedárusági csomagolásban való tartására és az ezen ható-

ság által megszabott árak mellett való árusítására ad jogot.

Gyógyszertárakban (nyilvános, intézeti és kézi gyógyszertárakban) a gyógyszerkészítmények előállításához időnként szükségelt mesterséges édesítőszereket azonban felnyitott egyedárusági csomagokban is tartható.

Oly egyének, a kiknek árusítási engedélyük nincs, a beszerzett mesterséges édesítőszert csakis az egyedárusági lezárt csomagolásban, vagy az időnkénti közvetlen szükségletre felnyitott ily csomagolásban tarthatják.

A mesterséges édesítőszerek eladási árát (egyedárusági ár) a pénzügyi hatóság határozza meg.

A fővárosi pékmesterek krimitschauja.

— Kizárták a munkásokat. — Budapest kenyér nélkül. —

Távirati tudósítás.

Budapest, jul. 6.

Hetek óta elkezdett küzdelem folyik a pesti pékmesterek és a munkások között, izgalmas harc, amelyben ma délután volt a döntő összecsapás. A pékmesterek és a pékipartestület tagjai a Sas-körben délután öt órakor együttes ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy holnaptól kezdve Budapest valamennyi pékmunkását kizárják. A pékmesterek határozata holnaptól fogva kenyér nélkül hagyja a fővárost, egyetlen asztalon se lesz holnap se kifli, se kenyér, semmiféle péksütemény. A harc előzményei ismeretesek. A péksegédek néhány héttel ezelőtt akcióba léptek, hogy némi engedményeket harcoljanak ki maguknak. A huszonegy évvel ezelőtt megállapított tíz órai munkaidőt kérték kilenc órára leszállítani, követelték, hogy jövőben ne a mestereknél szállásolják el őket, hanem két korona heti lakáspénz ellenében külön lakhassanak, mindenki ott, ahol akar, követelték a jövő év májusától 5-8 százalékos béremelést és azt, hogy a munkásközvetítés jövőben is az ő kezükben maradjon.

A mesterek és a pékipartestület tagjai tárgyalták a munkások követeléseit és határozatilag kimondták, hogy miután egész Európában a magyar pékmunkásokat díjazták legjobban,

— De nem úgy van. Roppant kényes a dolog. Te ismered engem. Első a becsület. Hiszen, ha meg merném mondani a feleségemnek, kétségtelen, hogy ideadná a tíz koronát. Nem tized. Százat is. Kétszázat is. De nem mondhatom meg neki. Ha megtudja, hogy kártyáztam, örökre vége a családi nyugalomnak.

Sajnálom, nincs pénzem. De talán eligazítjuk a dolgot. Kinek tartozol?

— Nem mondhatom meg.

— Hol kártyáztál?

— A Bata-féle kocsmában.

— Ne beszélj. Ott voltam éjfélig. Nem láttalak.

(Nem ám, mert Antóczy, szegény, a legjámorabb ember. Tegnap is a tyukokkal feküdt.)

— Őszintén szólva, máshol. De nem mondhatom meg. Kérlek, segíts ki a zavarból.

— De nekem igazán nincs pénzem. És különben is, ráérsz megfizetni azt az adósságot. No hallod, a polgármester tavaly adósa maradt ferbliben a patikusnak ötszáz egynehány koronával. Máig is „hozza”. Még sem lett belőle baj. Meg aztán, ha annyira becsületes vagy, kérj pénzt a feleségedtől. Azért nem kell bevallani, hogy mire. Találj ki valami jó okot. Majd én is segítek gondolkodni. Ha valami az eszembe jut, majd szólok. Jó?

— Köszönöm... De ne felejtse el szólni, ha csakugyan eszedbe jut valami.

— Nem, nem. Biztosítalak... No hallod! Vagy van zsványbecsület, vagy nincs...

Közben pedig mult az idő és le kellett telepedni a bicegő asztalnál, a rendőrségi hivatal-szobában. Már háromnegyed tíz és sehol semmi készpénz.

Egy paraszti ember állított be most a szobába.

— Jó röggelt.

— Adjon isten.

— Mőggondótam a dógot. Öt pöngő, az ugyan öt pöngő. De hát inkább fizetők, semhogy leüljem.

— Jól teszi, bácsi. Behozta a pénzt?

— Be.

Valahonnét a lajbizesebből előkotort egy rettentően összegyűrt tízkoronás bankjegyet. Antóczy átvette a pénzt, irást adott róla és megnyugtatta az atyafit, hogy a „mezőlőndéri kihágás” ezzel el vagyon intézve. Az atyafi elballagott.

Antóczy gondolkozott egy csöppet, majd nagy nekiszántsággal borítékba rejtette a pénzt. (Nem először történik. Elsején majd visszateszi, mint máskor. Ha az asszony kevesli a fizetést, amit elsején hazavisz, majd azt mondja, hogy adóba levonták, vagy valami efélet.) Bekurjantotta az egyik rendőrt:

— Gergő bácsi, vigye haza szaporán ezt a levelet a feleségemnek és mondja meg a tekintetes asszonynak, hogy tiszteltetem.

a pékmunkások kivánságát az egész vonalon visszautasítják, sőt követelik, hogy a munkaközvetítést vegyék ki a munkások kezéből és utalják át az ő hatáskörükbe. Erre a válasza ma fordulat történt. A munkások ma valamelyi pékmesternek felhívást küldtek, a melyben közölték, hogy egytől-egyik ragaszkodnak feltételeikhez és kéri a mestereket, hogy a felhívásból mellékelte egyéni szerződést huszonnégy óra alatt írják alá. Erre jött a nagy ágyú: a ma délutáni nagygyűlés, melyen a kizárás megtörtént.

Az ülésen a fővárosi pékmesterek szövetségének elnöke Deutsch Mór hosszabb beszédből vázolta a helyzetet.

A múlt évben — ugymond — kötött kollektív szerződés június 30-án lejárt és új szerződésről kellett gondoskodnunk. Mi munkaadók azt hittük, hogy a régi alapon köthetjük meg a szerződést, de a munkások egész sereg meglepő és teljesíthetetlen követelésekkel állottak elő. Fontos az is, hogy a munkaközvetítőt a munkások terheinek megkönnyítése érdekében feltétlenül mi akarjuk átvenni, viszont a munkások ebbe nem hajlandók belemenni. Pedig mi nem akarunk jogokat csorbitani. Azonkívül kiélesítette az ellentéteket, hogy a munkások az ideai szerződésbe nem akarják belevenni a munkamennyiség meghatározásáról szóló pontot. Szóval: tetszés szerint amerikázhatnának és tönkretelhetnék a kisiparosokat. Mi ezt nem engedhetjük meg. A munkások ma ultimátumszerű felhívást küldtek hozzánk. Egyelőre csak békés kibontakozásról lett volna szó, de most már másképpen nem megy a dolog, a legvégső fegyvert vesszük a kezünkbe, határozunk el, hogy holnap kizárjuk a munkásokat.

A munkásokizárás nem okozna nagyobb bonyodalmat, mert a munkások dolgát a pék kisiparosok végeznék el.

A gyűlés kimondotta, hogy a munkások feltételeit teljesíthetetleneknek tartja és ha a munkások nem ejtik el azonnal a közvetítésre vonatkozó kivánságát, akkor holnap valamennyi péksegédet kizárják a munkából.

Budapestről jelentik: A pékmesterek gyűlése után ma este a segédek is népes értekezletet tartottak. A péksegédek ezen a gyűlésen elhatározták, hogy követeléseiket teljes mértékben fenntartják, annál is inkább, mert biztos tudomásuk van arról, hogy maguk a mesterek se tartják komolynak határozatukat. Hír szerint ugyanis a kismesterek semmi körülmények között nem hajlandók a krimicsauba belemenni és legfeljebb néhány nagyobb pékmester fogja kizárni munkásait. A munkások azt az álláspontot foglalják el, hogy semmiféle körülmények között nem mondanak le saját munkaközvetítő intézményükről és ahol ezt a feltételt a mesterek nem fogadják el, sztrájkba lépnek.

SPORT.

+ Football mérkőzés. Vasárnap, f. hó 9 én délután 6 órakor tartja barátságos mérkőzését az Aradi Testgyakorlók Köre a Piskii Vasutas Sportegyesület jóhírű football csapatával a vásártéri-uti pályán.

Az ARADI KOZLONY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

A „PRAKFAI.”

(A koalíciós uralom iparpártolása. — Elpocsékoló századok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 6.

A Szepességben fekszik a Csáky grófok ősi birtoka. A közepén kies síkság, amelyet gyorsvízű folyó szel ketté. Körülötte tizezer hold őserdő, ahol csak azért irtották a fákat, hogy az ágasbogás agancsu szarvasok minduntalan meg ne akadjanak. A völgyekben gazdag vasérclepekről mos le a csapadékvíz vérvörös izzadságot. A vért izzadja ki a dus föld...

A folyó partján ősrégi olvasztómű áll. Kik építették, mikor építették, az senki sem tudja biztosan. A legrégebb okirat csak 350 éves. Ez már régi műről beszél. A vasolvasztó izzó gyomrát a birtokhoz tartozó bányák táplálták vasércel, az őserdő pedig fával, faszénnel. És ez mind a grófoké volt. Kiskirályok lehetek volna otthon, de ők inkább Bécsben éltek, ahol nem épen kiskirályoknak számítottak és 1802-ig a Roll-család bérelte a gazdaságot.

Rollék idegenek voltak. Épen úgy nem szerették a jámbor tótokat, mint ahogy a szintén idegen tulajdonosok. A jámbor tótok viszont nem szerették sem az idegen bérlőt, sem az idegen tulajdonosokat. Miután pedig a bérlők nem szöktek meg, hát a tótok fanyalodtak rá a szökésre. Helyükbe olaszokat hoztak Prakfalvára. A bevándorlást olasz papok vezették. Az ő kedvükért szép kőtemplom épült az ólak között, ahonnan a nyomor kihajtotta a tótokat.

(Fél patkó a küszöbön.)

1880-ban Csáky Antal gróf volt a család feje, esze. Jó üzletember volt s mint ilyen ott hagyta Bécsben, ahol már, garas híján, kikopt a fényből és dícsőségből. Itthon mindenképp előtti családi kezelésbe vette a birtokot és renováltatta a kohót. A vén vasmű üzeme az okos kezelés következtében hallatlanul fellendült. A prakfalvi szerszámacélt széthordták az egész országba. Sőt Galiciába, Bukovinába és Balkánra is elvitték. A szabadságharc alatt ágyukat, ágyugolyókat készítettek Prakfalván. 107 évig állott családi kezelésben a vasmű és 107 éven keresztül ontotta a jövedelmet. 107 éven keresztül nyerte a bevételt a grófok folyton tántogó erszénye, de javításra sohasem volt pénz. Nyuzták az üzemet, mintha jobbágy lett volna.

1902. szeptember 8 án ritka ünnepet ültek Prakfalván. Olyant, mint amilyent még sohasem ült magyar vasmű és nem is igen fog ülni. A prakfalvi vasolvasztó állandó működésének 100 éves évfordulóját.

Nagy pompával ünnepeltek. Száz év óta legelőször befektetésre is jutott pénz. Fényes kápolnát építettek szent Praxenius tiszteletére. Durrogott a mozsár, zsozsmák szálltak az ég felé és a tömjén illatozott. Csengtek a poharak, zuhogtak a frázisok. Aztán, uzsonna és ebéd között lesétáltak a vén kohóhoz is. Megkoszorúzták, megáldották jobbról és balról. És most jött a „befektetés”. A gyárepület küszöbére egy fél patkót szögeztek. Meg is érdemelte a vén cseléd. Repedezett volt, a fujtatója hörgött, de még nagybetegen is hűségesen robotolt a grófoknak. Csak hogy már nem jövedelmezett eleget.

(Csőd előtt.)

Az a bizonyos összeg [ugyanis, ami egy grófnak „elég”, igen nagy összeg. A vasgyár pedig már igen öreg volt. És a vénség nemcsak a jobbágyakat dönti ki a sorból, hanem megteszi ezt szilárdabb alkotmányokkal is. A gróf tehát elfogta a direktorát.

— Mondja csak, direktor, hogy van az, hogy száz éves kintlás dacára a gyár alig jövedelmez ma többet, mint száz év előtt. Hogyan lehetne fokozni a bevételeket?

— Renoválni kellene a kohót.

— De hiszen ez pénzbe kerül. Jobb volna eladni az egészet.

A direktor hosszasan elmagyarázta, hogy a dűledező kohóért semmit sem kapnak. Azt nem lehet eladni. Hogyha pedig a bányákat adják el, úgy becsukhatják a boltot. Mert akkor nem tudják érccel táplálni a kohót. Az erdőt pedig bűn volna eladni, mert akkor nem lesz a méltóságos uraknak vadászterületük.

— Hát csak annyi bányát adunk el, — okoskodott a gróf — hogy a kohó ne kerüljön bajba egyelőre.

Néhány hét múlva két vevő is jelentkezett. Frigyes főherceg, aki a magyar vasérekivitel útját egyengette jobb célra érdemes buzgalommal, meg a Rimamurányi. Kiválogatták a bányák javát és ami jó volt, azt megvásárolták egy millió koronáért. A kohó részére csak a kimerülőfélben levő régi bányák maradtak meg. Így vált lassanként csödtömeggé a vasmű. Mert a millió koronából egy fillér sem jutott a renoválásra. Azaz mégis. A fent említett félpatkót a millió koronából vették.

(A mentő horgony.)

Ebben az időben kereste fel Csáky gróftól Schmidt Rudolf bécsi vaskereskedő és reszelőfeltaláló, a következő ajánlattal:

— Méltóságos uram, megveszem a prakfalvai vasgyárat félmillió koronát.

Schmidt Rudolf jól ismerte a magyar vaspiacot. Favoritenstrasse 218. szám alatti telephelyt gyakran látogatták a Bécsben tartózkodó magyar mágnások, amikor hitbizományuk részére vásároltak felszerelést. Silány árukért jó árakat fizettek alku nélkül és néha meg is jegyezték, hogy ezeket az árakat otthon a direktoruk csak sokkal drágábban tudja beszerezni. Schmidt Rudolfot természetesen érdekelte ez az exotikus piac. Amikor pedig egy ügynök az Orient-kávéház kártyaasztala mellől megírta neki, hogy a prakfalvai vasgyár eladó, Schmidt Rudolf gondolkodás nélkül leutazott Budapestre. Ötvenezer koronát hozott magával minden eshetőségre.

A tárgyalások sokáig húzódtak. Schmidt Rudolf részletesen elmondta tervét a grófnak. Részvénytársasági alagra akarja helyezni a prakfalvai üzemet. Ő maga a magyar vevőkörét és saját találmányu reszelőjét engedi át a létesítendő iparvállalatnak. „Ujabb vasolvasztási módok... A modern acélgyártást honosítjuk meg Prakfalván... tekintettel az új iparvállalat fontosságára, a magyar kormány... betétekkel járulok az alapításhoz... ötvenezer korona... a szegény vidék felségítése... félmillió korona”, mesélte a vaskereskedő a grófnak napokon keresztül. „Vas technikussá leszek”, mondotta a gróf ismerőseinek, amikor már semmit sem értett. Mert mennél többet mesélt Schmidt, annál zavarosabbnak tetszett az ügy a grófnak. Csakhamar elértek oda, hogy a gróf azt sem tudta, miről van tulajdonképpen szó. A sok szakszerű magyarázat következtében már a vasat sem tudta megkülönböztetni a réztől és fogalmatlan volt arról, hogy kié most már a prakfalvai vasgyár. Ebben a stádiumban Schmidt egy ügyvédre bízta a továbbiakat.

Az ügyvéd csinált egy opeiólevelet, egy részvénytársasági alapítólevelet és elment a grófhoz.

— Schmidt Rudolf ügyében jöttem, méltóságos uram.

— Igen, a Schmidt, az egy érdekes ember. Nagyon sok szép dologról mesélt nekem. Mit is akar az az ember?

— Méltóságos uram, Schmidt lelkes barátja a magyar iparfejlesztésnek. Részvénytársaságot akar alapítani, amely pénzelni fogja a prakfalvi üzemet. Miután azonban ehhez a méltóságos gróf ur beleegyezése is szükséges, ezért Schmidt meg akarja venni a vasgyárat. Félmillió koronát fizet érte.

— No lám, gondoltam, hogy ez egy derék ember. Majd beszélünk a dologról.

— Méltóságos uram, a dolog sürgős, mert a prakfalvi kohó minden percben összedülhet. Schmidt el is küldte az első részletet, ötvenezer koronát. A többit a részvénytársaság fizeti a méltóságos uramnak. Csak ezeket az írásokat kegyeskedjék aláírni.

(A minta vállalat)

A gróf átvette az ötvenezer koronát és aláírta az írást. Az írásban arról volt szó, hogy a gróf eladja Schmidt Rudolfnak, azaz esetleges jogutódainak a prakfalvi vasművet félmillió koronáért. Az első részletet, ötvenezer koronát át is vette. A hátralékos összeg 1912-től kezdődőleg tíz éven át fizetendő, ötvenezer koronás részletekben.

1907. évi július 29-én ezen opciólevél alapján megalakult a legtipikusabb magyar iparvállalat. „Csáky László gróf prakfalvi vas- és acélgár részvénytársaság” cég alatt.

Az igazgatóságban helyet foglaltak a többiek között:

1. A Schmidt Rudolf és társa bécsi cég tulajdonosai.
2. Csáky László gróf.
3. Fodor Ferenc hirdalapíró.

Az alaptőkét egymillió egyszázezer koronában állapították meg.

Az alapítási mérleg így nézett ki:

VAGYON.

Schmidt Rudolf és társa jelenlegi magyar vevőköre (!) évek hosszú sora óta fennálló összeköttetései, részlelőszabadalmi	400.000 K
Átvett árukészlet	150.000 „
Alapítási költség, előzetes kiadás stb.	200.000 „
Befizetve készpénzben 80%	100.000 „
Adások (részvényesek 70%-kal)	200.000 „
Schmidték fáradsága	50.000 „

(Állami Kwizda-szesz.)

Schmidték kitűnő üzletet csináltak. De kitűnő üzletet csinált minden alapító. A magas kormány ugyanis kettőszázezer korona szubvenciót kegyeskedett juttatni a hízagypótló vállalkozásnak. Ami természetesen is: hiszen Kossuth Ferenc volt a kereskedelmi miniszter, akinek még nagyobb famulusa, Sztérynyi kegyelmes ur, ekkor már rég feltalálta a magyar ipar fejlesztésének egyetlen csodaszert.

Ez a csodaszér a szubvenció volt, mely olyan szerepet vitt a koalíciós rémnapokban az országos iparfejlesztés terén, mint a tanyákon a Kwizdaszesz. A tanya magyar ugyanis Kwizdaszeszszel gyógyítja a lóva fájós lábát, a tehene meddőségét, a gyermekei torkát és az asszonya oldalát. Szóval, a Kwizdaszesz a tanyákon univerzális gyógyszer. Gazdasági életünk ugyanilyen univerzális gyógyszerének készült a szubvenció.

Az alapítók készítettek jövedelmezőségi táblázatot is, amely szerint 179.000 korona lesz az első évi tiszta nyereség. Tizenhat százalékos osztalékot ígérték. Hogy miből?... arról nekik maguknak se volt fogalmuk.

(Dolgozik a reklám.)

De azért az első évben csodálatos munkát végeztek. 1907-1908-ban volt a lomha vaskartellnek egy mozgékony tagja, a prakfalvi vasmű. Képtelen reklámmal dolgoztak. Ami viszont azért különös, mert hiszen a vaskartell kontingentált tagjainak nincs szükségük reklámra. De a prakfalvi mű kivétel volt. A hirdetései üzletet fellendítette. A hirdetései ügynökök egybehangzó véleménye szerint a prakfalviak voltak Budapest, sőt a kontinens legpuhább szívű hirdetői.

Öröm volt nézni, hogy mennyit hirdetnek. Csáky gróf itt, Csáky gróf ott, Csáky gróf mindenütt. A „Budapesti Képtelenségek” megírta, hogy a „Prakfalvi vasmű... hm.” A következő számában már egy hasábon keresztül ajánlotta az igazgatóság a prakfalvi acélt, a szabadalmazott Schmidt-féle reszelőket, stb. De a lapok belső részén is sűrűn szerepelt a Csáky László gróf-féle vasmű. Ontotta a szenzációkat. Kimeríthetetlen vasérctelepeket fedeztek fel. Közvetlen közelében a régi bányáknak. A régi üzemvezetők voltak, hogy nem találta meg. Most már biztosítva van a prakfalvi vasmű vasércszükséglete ezre évre. A gróf ádáz gyűlölettel gondolt direktorára. Hogyha az idejekorán felfedezi a kincseket, azokat is el lehetett volna adni. Ami pedig az üzemet illeti, hát ott a vállalat valóságos túltett önmagán. Új, modern vasgyár emelkedett a hírek szerint az ég felé. Hogy milyen boszorkányos gyorsasággal dolgoztak, azt legjobban jellemzi, hogy Prakfalun még egy darab acélt sem készítettek és a budapesti raktár máris tele volt prakfalvi acéllal. Szegény magyar ipar, te akarsz konkurrálni az osztrákkal? Lám csak egy bécsi boltes jön le és máris milyen fellendülést csinál. Szóval, az első évben fenéig üritették a boldogság kelyhét.

(Kétszer kettő az — öt.)

Ilyen nagyarányú befektetések mellett fel sem tűnt, hogy az első évben 16% helyett csak 5%-os osztalékot fizetett a vállalat. De már a mérleg kínos feltűnést okozott azokban a körökben, ahol ismerik az egyszerűt. Eről a mérlegről kötetes tanulmányt lehetne írni. Prototipusa az osztrák-magyar iparvállalatok mérlegeinek.

Vásárolták a telepet fél millió koronáért, ebből lefizettek 50.000 koronát és becsülik a telepet a mérlegben kerekén 858.797 korona 67 fillérre.

A készletet 347.474 korona 61 fillérre.

Beruháztak 372.449 korona 29 fillért.

Ilyen mérleg alapján a vállalat 308.725 korona és 94 fillér üzemi nyereséget ér el, amiből a mérleg szerint 83.193 korona és 8 fillér tiszta nyereség volt, amiből öt százalékos osztalékot fizettek.

És ezt a mérleget készítették az Ur 1908. évében, Magyarországon, ahol az egyszerű kötelező tantárgy az elemi iskolákban! És egy ilyen mérleg alapján fel akarták emelni a részvénytőkét kettőmillió koronára!

Minden esetre gazdasági életünk komolyodásának jele, hogy a részvénytőke felemelése csak részben sikerült, mert közben a következő különös dolgok sülték ki:

1. A kohó üzeme már az első időben megakadt. Próbálgatták helyrehozni, de a vén cseléd kilehelte a párját. Le kellett bontani.

2. Az ujonnan felfedezett vasércbányákról kitudt, hogy alig van bennük vasérc. Ami pedig van, az fejtésre nem érdemes. A vasbányák üzemét be is szüntették.

3. A munkáskérdés elmérgesedett Prakfalun. Amit Prakfalun még sohasem látott, az megtörtént. A jó olaszok és tótok sztrájkba léptek.

Ilyen körülmények között az alaptőke emelése 1,650.000 koronánál végérvényesen megakadt, noha még mindig a „nagy” Kossuth volt a kereskedelmi miniszter.

A második évben már 38.897 korona tiszta veszteséggel zárult a mérleg. Ez azonban, mivel megfelelt a reális eredményeknek, már nem keltett feltűnést. Napirendre tértek felette. Csak a vállalat igazgatóságának főt a feje. Ők nem így gondolták. Hiszen 1912-ben kell adósságot fizetni.

Két év bőséges tanulásából nem okultak. A régi recipe szerint akartak segíteni. Rendkívüli közgyűlést hívtak össze. Azon beválasztották a bizottságba méltóságos Wickenburg Márkus grófot, a kereskedelemügyi miniszterium néhai államtitkárját. Melléje ültették ifju Tolnay Lajos koalíciós honatyát.

Ám az annyiszor bevált fogás ezúttal csődöt mondott. A koalíció már hullá volt és nem segíthetett. Aminek az lett a szomorú vége, hogy a vállalat idej mérlege már 364.654 korona veszteséggel zárult.

(A malaclopó köpenyeg.)

A prakfalvi vas- és acélgár részvénytársaság sorsa nem érdekel tovább bennünket. De az ő esetük korántsem áll egyedül. Sőt valósággal tipikus. Így dolgozik nálunk az idegen tőke, állami támogatással.

Érdekesek azok a derék, idegen vállalkozók! Elhózzák a pénzüket mihozzánk, hogy magyar ipart teremtsenek. Akármilyen lehetetlen gondolat, hogy egy osztrák vasiparos eljőjjön a magyar vasipart, esetleg konkurrensét erősíteni, foglalkoznunk kell ezzel az abszurd dologgal is. Reá kell mutatnunk egy keveset tárgyalt jelenségre, az apporra. Ezt magyarul malaclopó köpenyegnek is nevezik.

A könnyebb megérthetőség kedvéért egy tipikus példát kell felhoznunk. A „Schaffhauseni Bankverein” magyar vállalatot létesít. Kiszámítja, hogy a vállalat évente körülbelül X korona nyereséget fog hozni. Eladja tehát a magyar vállalatnak ipari szabadalmait évi X korona törlesztésre. Mi az eredmény? A vállalat virágzik, de nyeresége kifolyik az anyaintézethez, a magyar mérleg pedig állandó deficitet mutat ki. Ezt csinálták meg Schmidték is, csak hogy ők nem bíztak a sikerben és előre leföldölték a hasznót. Hogyha pedig csödbe kerül a vasmű, akkor Schmidték átveszik ennek kiterjesztett magyar piacát, tehát mindenképpen jól járnak.

Íme, így fejlődik a magyar ipar. És ez a prakfalvi eset igazi típus. Azért kellett kipécézni; aminthogy ugyanezt a sorsot érdemli meg néhány „elsőrendű” gyártelep. Hogy végre tisztában legyünk „virágzó” vállalatainkkal s azzal a szédélgéssel, melyet az iparfejlesztés hazug ürügyével a koalíciós érdekszövetség üzött az ország milliőiből.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Iskola-Egyesület közgyűlése. Az Országos Magyar Iskola-Egyesület aradi fiókja ma pénteken délelőtt 11 órakor a város háza gazdasági hivatalában rendes közgyűlést tart, melyre ugy a választmány, mint a fiókkegyesület tagjait ez uton is meghívja Lócs Rezső elnök, Záray Jenő titkár.

Kávéházi gyönyörök.

— Pincérváltozás. —

*

Az ember délután öt órakor a legjobb hangulatban tart a kávéházi törzsasztal felé. A hangulat egy pillanat alatt megváltozik. A törzsasztalnál ülnek. Egy rezessorru, seprőbajuszu polgár, a felesége és két kis kutya. A polgár pokoli nyugalommal olvassa a „Mátyás Diák”-ot, a felesége elmélyed a „Vasárnapi Ujság”-ba, a két kis kutya ül és csendesen szemlélődik. Az ember, aki megszokta, hogy öt év óta állandóan ugyanazon a széken ült délután öt órától hétig, dühbe gurul. A csúf méltánytalanság elszorítja a torkát. Fuldokolva néz körül, aztán a szeme megakad a főpincéren. Mint a héja csap le rá.

— Gazember. Lipót, mit csinált az asztalunkkal? Hát rongy vagyok én? Mi? Már a helyet se tartják fent a vendégnek?

A főpincér rémülten mentegetőzik.

— Ezer bocsánat, Pucák ur. No de ilyet. Tetszik tudni, új pincérek vannak, akik még nem ismerősek a viszonyokkal. Pedig ott van a tábla, hogy „lefoglalva”. De hát persze jönnek ezek a nyavalyás idegenek és a pincér sem tudja, kinek szól az asztal. Tessék talán ma ide ülni a növényzet mellé. Holnaptól kezdve rendben lesz minden.

Az ember morogva ül le a rács mellé. Ugy érzi, hogy a szive, a mája, a lépe, a veséje és a többi belsőrészek is mind epévé változtak át. A zsigerek is. A növényzet brillantinnal vegyes ot-kolon illatot lehel. Egy pillanatig eltűnődik ezen a furcsa keveréken, aztán rájön, hogy a szag a szomszéd asztaltól ered. Elkecseregy nyul a lap után.

— Méltóztatik parancsolni? szólal meg egy hang előtte és egy fekete árnyék szolgálatkészen hajladozik.

Az ember fel se tekint.

— Hozzon egy kávé — rivall dühösen és belétemetkezik az ujságba. A marokkói bonyodalmak lekötik a figyelmét. Lassanként megenyhül. Nagy bámolója Vilmos császárnak és rajongó hive a német szövetségesnek. Nem is bánna ha egy kis háboru kitorne. Ő már rég obligon kívül van. Néhány pillanat múlva végzett Agadirral. Leteszi a lapot és a kanál után nyul. Ebben a minutumban az arca elsötétül és a vér az agyába tolul. A nyelve keserű lesz.

— Pincér — ordítja dühösen — mit hozott maga nekem?

A kiszolgáló nyugodtan áll.

— Kávé. Kávé tetszett rendelni uraságnak. Az ember szája gunyosra torzul.

— És ez kávé? Ezt maga ridegen kávénak nevezi? Ezt a kotyvaszt. Hiszen ez hideg. Hiszen ez barna. Hát maga nem tudja, hogy én félbarnán iszom. Kilenvenkettő óta iszok félbarnát. És mi ez a fehér rajta? Mi ez a piszok?

— Kérem, az nem piszok — mondja a pincér. Ez kérem hab. Valódi tejhab. Négy tehenünk van kérem szépen.

Az ember dühöng. Azon dühöng, hogy a pincér öt lóvá akarja tenni a tehenével, mikor pedig ő biztosan tudja, hogy amit a kávéházban adnak, az tojáshab. És egy ilyen nyomorult pincér. Akinek halvány sejtelve sincs arról, hogy hol van Agadir.

— Banda — kiáltja dühösen. Banda. És minek hoz rá habot? Nem tudja, hogy én félbarnán iszom. Nyomorultak. Hol van a gazda?

De jön a gazda. Nyájasan és megnyugtatóan mosolyog. Széll Kálmán mosolygott úgy az ellenzékre, miközben a paktamokat kötögette.

— Semmi, kérem alássan. Tetszik tudni, új pincérek. Nem ismerősek még a viszonyokkal. De pár nap múlva minden rendben lesz.

Addig azonban jaj a szegény vendégnek. A pokol összes kinszenvedéseit átéli. Az ujságjait más olvassa, a karosszékét kicsereleli. Porokróf hoznak kocka helyett, pedig már háromszor megmondta. Világos helyett sötét trabukót kap és idegen felöltőket adnak reá. És amikor egy izben idegen felöltővel indult utnak, egy ur tolvajt kiállított rá.

Csak a pincérek ne változnának soha. Vagy ha igen, csak a fizetők mennének. Akiknek tartozik az ember.

— örs —

Montenegró elhalasztott mozgósítása.

— Békés hangulat Konstantinápolyban. —

Távirati tudósítás.

Arad, július 6.

Addig lázadoztak Albániában, addig küldte a porta a csapatokat a fölkelés leverésére s tiltakozott az ellen, hogy Montenegró a fajrokon malisszorokat támogassa, amíg végre a Balkánon kész a háborus veszedelem. A diplomatáknak ezzel ugyancsak kemény dolguk lesz. Ha Nikita egy egész hadosztálynak a mozgósításával provokálni meri Törökországot, akkor, amikor a csatára fölkelők ragaszkodnak összes követeléseikhez, ezt csak abban a tudatban teheti, hogy ott van mögötte egy-két érdekelt nagyhatalom, az olasz és az orosz. De miközben a mozgósított hadtestek már-már szemben állnak egymással, Konstantinápoly és Cetinje is azt mondja szeliden: Csak semmi ijedelem, ez kérem nem háboru, ez tisztára csak a béke, isten ments, hogy ebből valami baj legyen.

Cetinjéből jelentik: A podgoricai hadtest mozgósítását, amelyet Nikita a diplomáciai tesztületnek bejelentett, rövid időre elhalasztotta a kormány, amiről hivatalos közlés történt. Ugyanis híre érkezett Cetinjébe annak az ígéretnek, hogy az albánok visszavonulására kitűzött terminust, ha addig a vezérekkel folytatott tárgyalások nem járnának kedvező eredménnyel, prolongálni fogják. A kormány ennek következtében elhatározta, hogy a tervezett mozgósítást egyelőre elhalasztja.

Ez idő szerint azonban megtörténnek az előkészületek, melyek a mozgósításhoz szükségesek, amire Montenegrót azon körülmény kényszeríti, hogy Törökország folytonosan központosít csapatokat a montenegrói határon.

A montenegrói kormány tegnap egy tábornokból és több tisztból álló bizottságot küldött a határra. A bizottság hivatása annak a megállapítása, vajjon Thorgut Sefked pasa, a török csapatok főparancsnoka a montenegrói határon szerződés ellenére erődítéseket készített-e.

Konstantinápolyból jelentik: A podgoricai hadosztály mozgósításáról szóló hírt a külügyminiszteriumban hűvösen fogadják. A porta értesülése szerint Nikita király kijelentette, hogy a mozgósítás célja nem a háboru Törökország ellen, hanem csak a határ védelme arra az esetre, ha a török csapatok a malisszoroknak adott határidő után meg akarnák sérteni a határt. A hadügyminiszter a következőket jelentette ki:

— Tizenkétezer ember mozgósítása Törökországnak semmi. Különben a hír hivatalosan nincs megcáfolva. Ha a mozgósítást megvalósítanák, Törökország megfelelő intézkedéseket tesz. Ha Montenegró Törökországot támadja, akkor azt viszonzni kell.

Hír szerint a porta a nagyhatalmak előtt ismét békés fogadkozásokat tett. A külügyminiszterium felháborodásának ad kifejezést amiatt, hogy a montenegrói kormány mindent meg-

tesz, hogy a malisszorokat a Törökországba való visszatérésről lebeszélje. Így Podgoricába egy montenegrói tábornokot küldtek, aki a malisszorokat azzal rémiti, hogy visszatérésük esetén Törökország le fogja őket megszárolni. A montenegrói hatóságok, továbbá megakadályozták a malisszorok főnökeit, akik embereiket visszatérésre akarták bírni, hogy a menekültekkel érintkezzenek.

Nagyarányu szaccharin csempészet.

— Titkos vizsgálat. —

Távirati tudósítás.

Budapest, július 6.

A budapesti állami fővámhivatalban tegnap óta nagy titokban és még nagyobb apparátussal folyik a vizsgálat egy hatalmas szaccharin-csempészési ügyben. A tavalyi botrányok és leleplezések áradata óta a pénzügyi hatóság rendkívülien megszigorította a szaccharin forgalomba hozatalának kontrollját, annál kérlelhetlenebb szigorral járnak el a most földerített csempészési ügyben, amely ugy a mennyiségének mértékénél, mint a csempészés módjánál fogva szinte példátlan.

Tegnap a dunai teherpályaudvarra négy hordó karból érkezett Zürichből. A vámvizsgálat óvatos volt és a fővámhivatal emberei az egyik hordót fölbontották, bár külsőre semmi kétség sem lehetett az iránt, hogy a hordókban csakugyan a fuvarlevélen jelzett karbol van, amit külföldről, még pedig rendszerint Zürichből importálnak. A vizsgálat azonban meglepő fölfedezéssel járt. A vámőrök mélyen hatoltak szerszámaikkal a hordó mélyére és megállapították, hogy a hordó tartalmának csak a felső, közel kétujjnyi rétege karbol, míg a hordó többi részében tiszta és hamisítatlan szaccharin volt. Természetes, hogy a próba-bontás meglepő eredménye után a többi hordókat is ilyen alaposan megvizsgálták és valamennyi hordónál ugyanezt tapasztalták. A karbol csak céger volt, a cél a szaccharin vala, amit ilyen nagy tömegben csempészték be a karbol cégerre alatt.

A vámhivatal azonnal rátette a kezét a csempész-hordókra és már el is tüntette az avatatlank elől. Ettől fogva nem lehetett tudni, hogy ki a bűnös és tulajdonkép kit fognak megbüntetni ezért a furfangos csempészsért. A küldemény a Török József gyógyszerháza címére érkezett, amelynek tavaly is döntő szerepe volt az engedélytelen szaccharin forgalombahozatala terén. A fővámhivatalban pedig az igazgató távollétében az igazgató-helyettes nyilatkozott az ügyről a hírlapíróknak, de feltűnő szűkezettséggel, úgy hogy mindezideig nem lehet pozitív megállapítani, hogy tulajdonkép ki követte el a csempészt.

— Az eset — mondta — csakugyan igaz, nagyfokú szaccharin-csempészet történik, de az ügyben titkos vizsgálat folyik és nem áll érdeklünkben a vizsgálatot adatok kiszolgáltatásával meghiusítani. Azt sem árulhatjuk el, hogy a küldemény kinek a címére érkezett, csak annyit mondhatok, hogy tudomásom szerint a címzett nem Török József. De hiszen épen a tulajdonképeni csempészt kell kiderítenünk.

Megkérdezve a Török József-céget, azok szintén tagadják az ő érdeklőségüket, de sajátágságukon szintén igen jól vannak informálva a dolgról. Az ő tudomásuk szerint valami Markovits címére érkezett a szállítmány, mert a Török-cég — ahogy mondja — csak engedély alapján szerez be és hoz forgalomba szaccharint.

Most már ki ez a Markovits Erre nézve viszont a VI. kerületi kapitányság tud felvilágosítást adni, mert nála tavaly óta nyilván van tartva Markovits Manó droguista, aki tavaly elvitte a szaccharin botrányok pálmáját. Ez a Markovits azonban egy nagyon szűkszavú ember, akit nehéz megszólaltatni. Tehát be kell várni a vizsgálat végét, amely — remélhetően — ki fogja deríteni a csempészet összes aktív és passzív szereplőit.

Rácvárostól — Budapestig

— Tragikomédia két fejezetben. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 6.

Tragikomédia az alábbi két eset, mely Aradon és Budapesten játszódott le. A főszereplője az eseteknek: egy nő.

I.

Aradon még a télen az inspekción rendőrtisztviselő hivatalos helyiségébe beállított egy nő és kíséretében egy férfi, aki foglalkozására nézve kereskedő.

A férfi a nőre mutatva kijelentette a rendőrtisztviselő előtt:

— Letartóztatom.

Az erélyes kijelentés után, mikor megnyugodott, leadta a panaszát.

— Ezzel a nővel az utcán találkoztam tegnap este. Oly barátságosan, de oly barátságosan nézgetett rám, hogy egyszerű öltözködése dacára — úgy éreztem — követnem kell. Egy darabig követtem. És a nő, ez a nő egyáltalán nem vette rossz néven. Sőt. És a „sőt” folytán én bátorságot vettem és csatlakoztam hozzá. Kísértem és beszélgettünk. És beleszerettem. A Boczkó-utcáig kísértem. Nem volt más tanunk — sajnos — mint a holdvilág. Aztán otthagytam a nőt és a holdvilágot. Mikor hazaértem, tudtam meg, hogy mást is otthagytam: a pénzem, 160 koronát, amit a Boczkó-utcáig én őriztem a tárcámban. Ez a nő vitte el akit most letartóztatok.

A rendőrtisztviselő megállapította, hogy a nő: Varga Anna harmincegy esztendőes gyümölcsárusnő.

A rendőrség nyomozott, az eljárást az asszony ellen megindította, de — miután más tanu nem volt, mint a — hold, az pedig nem is annyira a szerelmeseknek, mint inkább a zsebtolvajoknak intimus jó barátja, törvényszéki tárgyalásra nem került a sor.

II.

A második fejezet első része Budapesten történt, a második része Aradon.

A második résszel kezdjük.

Tegnap a rendőrségen az inspekción tisztviselő szobájába beállított egy nő és kíséretében egy férfi. Később bejött egy titkosrendőr is.

A férfi bemutatkozott, bement a nevét.

—...Kereskedő vagyok. Budapesten lakom és fivérem látogatására jöttem Aradra. Hát... kérem, amint sétálok itt az utcán, meglátom ezt a nőt. Ez a nő is meglátott engem. Ő elkezdett sietni előttem, én kezdtem sietni utána, aztán így majdnem futottunk már. Aztán jött a titkosrendőr ur és azzal együtt a nőt letartóztattuk és ide hoztuk. Mert!... Tetszik tudni én, mint budapesti lakos Budapesten is sétálni szoktam. Hát kérem, amint én ott három nappal ezelőtt sétáltam, találkoztam ezzel a nővel a Rákóczi-úton. Oly barátságosan, de oly barátságosan nézgetett rám, hogy — egyszerű öltözködése dacára — úgy éreztem, követnem kell. Egy darabig követtem. És ez a nő egyáltalán nem vette rossz néven. Sőt. Aztán csatlakoztam

hozzá. Kísértem és beleszerettem. Egészen a Kossuth Lajos-utca 12. vagy 14. számú házáig bejártam. Nem volt más tanuk, mint a hold. Aztán elváltunk. Ott hagytam őt és a holdvilágot. Mikor egyedül maradtam vettem csak észre, hogy mást is otthagytam. Az aranyórát és aranyláncomat. 150 korona fuccs. Annyiba került az óra és a lánc. És most itt Aradon meglátom ezt az asszonyt, ezt a nőt...

A rendőrtisztviselő a nőről megállapította, hogy Varga Anna 32 éves, újvárosi lakos, gyümölcsárusnő.

A nőt a rendőrség őrizetbe vette.

Vázsonyi Vilmos balesete.

— Keresztül ment ballábán a kocsin. —

Távirati tudósítás.

Budapest, július 6.

Ma délelőtt tíz óra után a fővárosban könnyen végzetessé válható baleset érte Vázsonyi Vilmos országgyűlési képviselőt. Vázsonyi a Margit-szigeten nyaral. Az 1025. számú egyfogaton jött be a városba. Mióta a Lánchidat elzárták, az omnibusz-kocsik is a Margit hidon közlekednek, ahol különben is félelmetesen nagy és veszedelmes a forgalom. Vázsonyi Vilmos kocsija kevéssel a hid utolsó párkánya előtt összeütközött a 85. számú robogó omnibusz-kocsival. Vázsonyi kilendült a kocsiból és a sínek közé zuhant, a konflis pedig átrobogott rajta.

Az első pillanatban mindenki dermedten nézte a szerencsétlenséget. A másik perében azonban már százan is segítségére rohantak. Kocsiba segítettek és Teréz-kört 24. szám alatti lakására vitték. Otthon rögtön lefektették és Fáy Miklós dr. VI. kerületi tisztiorvost és Baumgarten Samu dr.-t hívták a szörnyű fájdalomról panaszkozó képviselőhöz. Az orvosok megállapították, hogy Vázsonyit szerencsére nem érte súlyosabb sérülés. *Izomrándulást és kinos bõrhorzsolást szenvedett.* A kocsin a ballábán ment keresztül. Csonttörésről vagy lábficadomásról szó sincsen. Orvosai jegesborogatással kezelik. A balesetnek komolyabb következménye nem lesz, de Vázsonyi *nyolc-tíz napig* nem állhat talpra.

Félórával a baleset után egy hírlapíró már Vázsonyi Vilmos lakásán volt. A sebesült képviselő irodájában a diványon feküdt, jegesborogatásokkal kezelték és Dési Géza dr. ügyvéddel beszélgetett, aki az első látogatók között volt. Vázsonyi kemény egyéniségét nem viselte meg nagyon a baleset, szivarozás közben köszönte meg az érdeklődést és mosolyogva beszélt el a baleset történetét. Így:

— A Margitszigetről, mint rendesen, ezután is, egy számolatlan egyfogatu gummikerekű konflison akartam bejönni a városba. Megvalóltam, elfelejtettem, hogy Budapesten nem a kocsisok vigyáznak az utasok épségére, hanem épen ellenkezőleg, olyanok az állapotok, hogy az utasnak kell vigyázni a kocsisra. Erről elfeledkeztem és, szokásom szerint, elrövedezve nézgettem a balpart felé, ahol most igen sok ház épül, ami érdekel és lekötötte a figyelmemet. Egyszerre csak azon vettem magam észre, hogy a kocsiból kizuhantam és hanyatt elterülve fekszem a síneken. Többre nem emlékszem, mert nagy fájdalomaim voltak, csak most tudom, hogy mi történt. Az én kocsim összeütközött egy omnibusszal, az összeütközés következtében estem én ki és a megbillent kocsin, nem tudván megtartani az egyensúlyt, keresztül ment rajtam, a ballábamon. Ez történt.

Az egész baleset oka a rendőrségnek az a hallatlan tehetetlensége, amely minden forgalmi kérdést jellemez. A Lánchidat elzárták,

de ugyanekkor javítják a Margithid útjait, a melyen pedig, különösen most, óriási a forgalom. Aki ilyenkor egyszer végighajtat a Margithidon, az esodálkozhatik azon, hogy minden órára nem esik még egy ilyen baleset. Véletlen szerencse, hogy Vázsonyi Vilmos balesete nem végződött súlyosabban. Az orvosi vizsgálat szerint nyolc-tíz nap alatt Vázsonyi Vilmos egészen felépül.

Budapestről jelentik: A súlyosan sérült Vázsonyi Vilmost — mint éjjel jelentik Budapestről — este fél 9 órakor beszállították a Hertzel szanatoriumba, nem mintba állapota komoly lenne, hanem azért, hogy jobb ápolásban részesülhessen.

Botrány

az Erzsébetvárosi kaszinóban.

— Verekedés a bakkarat miatt. —

Távirati tudósítás.

Budapest, július 6.

Az Erzsébetvárosi Kőr most a hazárdul kártyázó Budapest legveszedelmesebb és legelvadultabb játékbarlangja, ahol minden hétfőn, szerdán és pénteken este és vasárnap délután óriási mértékben folyik a bakkarat. A Royal-szálló balszárnyán, a függetlenségi párt volt helyiségeiben van ez a kör, két emeleten több mint tíz szobában, pazarul, de mérsékelt izléssel berendezve. A második emeleti nagyteremben folyik a játék és ekkor találkozót adnak egymásnak a legkülönbözőbb egzisztenciák. Egészen kiskeresetű és szerény foglalkozású emberek kártyáznak itt vagyoni viszonyaiknak egyáltalában meg nem felelő mértékekben és ép ez ennek a körnek a legnagyobb bűne, hogy olyan embereket öl meg a játékkal, akiket attól minden eszközzel távol kellene tartani.

Este fél tízkor kezdődött tegnap a játék. Előbb kisebb méretekben, csendesen, aztán egyre jobban és jobban. A játék elején, pedig sokan voltak jelen és mint rendesen, ezuttal is egymást érték a hangos jelenetek, senkise gondolta volna, hogy a játék egy nagy verekedésbe és botrányba fog fulni. Éjfélkor történt. Kelemen dr. ügyvéd adta a bankot. A bank 2000 korona volt. Az első coupe-t a bank nyerte és minthogy a pontörök az egészet kitétték, megduplázódott. A bank négyezer korona lett.

— Tessék tenni, mindenki tett? Nincs tovább! — szölt a bankár.

A tétet elhelyezték. A négyezer koronánál ezuttal is lényegesen több volt téve és a bakk-játék szabályai szerint ilyenkor sorban, úgy húzzák le a tétet, hogy a kéznél (akinek kártya volt) kezdik és a tétet csak addig játszanak, amíg a bank futja. Az utolsó tét 400 koronás poén volt, az egyiket Kalledey bõrkereskedő tette, a másikat Bernát gramofonüzlet-tulajdonos.

Itt tört ki a skandalum. A krupié, Gonda, behuzta, mint utolsót, az egyik 400 koronás tétet. A másik ott maradt.

— Enyém a tét! — szölt Kalledey és ki akarta húzni.

— Az enyém! — kiáltotta Bernát és mint egy jólnevelt Bernáthoz illik, kapkodott a tétje után.

Sebők játékmester rendet akart csinálni, de nem sikerült. Nagy láрма lett. Bernát is, Kalledey is azt vitatták, hogy a tét az övé és az asztal fölött összeverekedtek, hajbakaptak és egy-egy pofont nyújtottak át egymásnak. Mialatt verekedtek, Bernát is, Kalledey is azt vitatta, hogy az ő 400 koronás tétje áll hátrább

és így az övé jár vissza. Kalledey egy bango-
sabban sértő megjegyzésére, Bernát egy keze-
ügyébe esett üveget felkapott és Kalledey felé
vágta. Az üveg célt tévesztett és egy másik,
ártatlan ponttört talált. Ebből aztán általános
verekedés támadt.

A játéktól megvadult emberek egymásra
rohantak és a szó legteljesebb értelmében ál-
talános verekedés támadt. Poharak, üvegek,
székák, jelölapok, kártya-csomagok, gyufaska-
tulyák röpkeidtek a levegőben. A jóízű em-
berek nívó menekültek el a helyszínéről. A
többiek még vagy egy félórát veszekedtek és
a lépcsőházban és a ház előtt is még percekig
tartott a csata. A játék természetesen azonnal
megszűnt. Azt pedig még csak külön meg sem
kell jegyezni, hogy

1. a bankban és az asztalon található min-
den pénz eltűnt a zavarban; és hogy
2. az ügynek lovagias folytatása lesz.

HIREK.

Letartóztatott álgrófnő.

— A pásztorórák hiánya. —

Távirati tudósítás.

Budapest, jul. 6.

Hirhadt asszonyt fogott el ma délelőtt a
budapesti rendőrség. Hamis Erzsébet huszon-
négy esztendő kalandornő széhhámosságával
már több ízben foglalkoztatta a rendőrséget,
sőt már egyszer börtönben is ült a jeles dáma.
Széhhámosságait gróf Festetics Vilma név alatt
szokta elkövetni és ilyen módon már tömén-
ten embert csapott be. Legutóbb dr. Geróné
néven szerepelt.

Veszedelemes pásztoróra-tolvajná ez a Ha-
mis Erzsébet. Szép, mint egy gazella és rend-
kívül ügyes, úgy, hogy a rendőrség, bár régi
jó ismerőse, mindössze egyetlenegyszer tudta
megcsipni, amikor azonban csekély pár hónap
áran kiszabadult a törvény kezéből.

Ez azonban nem rettentette őt el attól,
hogy veszedelemes mesterségét tovább folytassa.
Mindig diszkrét eleganciával öltözködött, az
utcákon szerényen, szinte szemérmesen visel-
kedett, de ha belebotlott valaki, annak azután
nem volt tőle szabadulása.

Tegnap délelőtt Biró Zoltán dr. huszon-
négy esztendő magánzó ismerkedett meg vele az
utcán. Csak hosszas unszolásra engedte magát
elkísérni.

— Mit gondol, az istenért, — mondta a
fiatalembernek — én dr. Geróné vagyok és ha
a férjem megtudja, jaj lesz mindkettőnknek!

A séta vége mégis az lett, hogy dr. Ge-
róné Hamis Erzsébet tegnap délután látogatást
tett Biró Zoltánnak a Német-utca 57. szám
alatt levő garzonlakásán. A pásztoróra bizo-
nyára szép volt és csak a végét zavarta meg
egy kis diszharmónia.

Amikor ugyanis a szép asszony távozni
akart a fiatalember lakásáról, Biró Zoltán disz-
krétén a pénztárcájához nyult.

— Ne bántsa, mert megharagszom —
mondotta Hamis Erzsébet — nem vagyok én
olyan, én tisztességes asszony vagyok. Az én
nevem dr. Geróné!

Biró Zoltán ezalatt egy véletlen pillantást
vetett a tárcájába és észrevette, hogy egy száz-
koronás bankó hiányzik. Nagy patáliát csapott,
aminek a vége az lett, hogy rendőr jött és
Hamis Erzsébet a rendőr előtt nyolcvan koro-
nát visszaadott Biró Zoltánnak a százasból.
Csak husz koronát tartott meg magának.

A rendőr Hamis Erzsébetet mégis bevitte
a főkapitányságra, ahol felismerték benne a
pásztorórák veszedelemes fosztogatóját. Amde

Hamis Erzsébet tagadta, hogy kilopta volna a
százkoronást a fiatalember tárcájából.

— Nem nyultam én a tárcájához, fogal-
mazó ur, egy ujjal sem. Ugy volt a dolog,
hogy ez a fiatalember állandó viszonyt akart
velem kötni és havi háromszáz koronában
egyeztünk meg, amire adott is mindjárt száz
korona előleget, később ezt visszakérte és én
nyolcvan koronát vissza is adtam neki. Ennyi
az egész. De a rendőrség nem hitte el Hamis
Erzsébet védekezését és letartóztatta.

— Az időjárás. (Az országos meteorológiai
intézet hivatalos jelentése.) A hőmérséklet emel-
kedésével inkább csak keleten zivataros esők vár-
hatók. Sürgönyprognózis: Melegebb, keleten ziva-
tarok. Déli hőmérséklet: 19.2 Celsius.

— A főrendiház ülései. Budapestről jelentik:
A főrendiház bizottságai a hó 17-én fogják tár-
gyalni azokat a javaslatokat, amelyeket a kép-
viselőház átküldött a főrendiházhoz. A főrendi-
ház plenáris ülése a hó 21-én lesz, amikor is
napirendre tűzik a bizottságok által letárgyalt
javaslatokat. Remélik, hogy a kellő időben vé-
geztek a munkával és a sürgősség kimondá-
sára szükség nem lesz.

— Baranyavármegye új főispánja. A Magyar
Tudósító értesülése szerint a király legközelebb
Baranyavármegye és Pécsváros főispánjává Visy
Lászlót fogja kinevezni.

— A minorita-rend előjárói. Szegedről je-
lentik: A minorita-rend nagykaptalanjának mai
befejező ülésén a rend előjáróságát választot-
ták meg. A presbitérium tagjai jobttára a ré-
giek lettek, kivéve Csák Cirjéket, aki kijelen-
tette, hogy semmiféle tisztséget el nem vállal.
A mai választások eredménye a következő:
rendtartományi titkár Monay Ferenc dr.; örök:
Kardos Lambert, Köhalmi Szever, Musits
Anzelm, Révész Cirill; házfőnökök: Fehér
Alfréd (Arad), Tatarek Balázs (Szeged),
Bragyini Kázmér (Lugos), Held Endre dr.,
(Pancsova), Vlacsker Nándor (Eger), Czeich
Gilbert (Nagybánya), Kovács Irén (Nagybátor),
Mohacsik Lambert (Szilágyosmlyó), Hermann
Irén (Lőcse), Somogyi Gusztáv (Csütörtökhely),
Bányai Armand (Miskolc), Szediák Mátyás
(Imregb), Csabay Paulin (Kolozsvár), Boda
Elek (Nagyenyed), Osváth Viktor (Kézdivá-
sárhely), Pozsittni Bonaventura (Marosvásárhely),
Örökös kormánytanácsosok lettek: Mállay Fe-
renc, Vaszelevics Gusztáv. Ideiglenes kormány-
tanácsosok: Szikra Lénárd, Fetzter Ferenc,
Papp Osztrik és Koch Sándor. Növendékmes-
terek: Borsitini Bonaventura, Chrupa Sándor.
Római vatikáni gyóntató Musik Bernát pan-
csovai segédlelkész. A választások eredményét
délben hirdették ki és közvetlen utána az elő-
járóság ünnepélyes fogadalmat tett a helynök
előtt. Ezzel az ülés véget is ért. A káptalan
tagjainak nagy része még ma este elutazott
Szegedről.

— A marokkói bonyodalom. Berlinből jelen-
tik: Az angol kormány hír szerint kijelentette
a német kormánynak, hogy abban az esetben,
ha Németország Agadirban, vagy a marokkói
part más pontján hajóhadállomást létesítene,
Anglia ezt nagyon komolyan venné, mert esze-
gében sincs, hogy Franciaországgal, vagy Né-
metországgal szemben lemondjon Marokkóra
vonatkozó igényeiről.

— A városgarda balesete. Tenczlinger Károly
városgazda ma délelőtt kocsijával a városi ker-
tészethez igyekezett jutni. A Kossuth-utcai hid
középe táján lovai megbokrosodtak és a kocsit
a hidkorláthoz vágták. Tenczlinger kiesett a
kocsiból és a lábán sérülést szenvedett. Álla-
pota nem veszélyes. A lakásán ápolják.

— Károlyi Mihály jobban van. Budapestről
jelentik: A báttaszéki országúton súlyos auto-
mobil szerencsétlenséget szenvedett Károlyi Mi-
hály gróf a mai éjszakát már az Egyetem-tér
3. szám alatti hálószobájában töltötte. Reggelre
lényegesen javult az állapota. Orvosai: Bartha
dr. és Bradács Emil dr. konziliumot tartottak
és megállapították, hogy Károlyi Mihály min-
den veszélyen túl van, aggodalomra nincsen
ok, a tervbe vett operáció is szükségtelen. A
gróf jobboldali bordatörést szenvedett, de olyan
könnyű természetű, hogy néhány hét múlva
teljesen felépül.

— Monarchisták forradalma. Portugáliában,
mint kerülő uton jelentik, a legnagyobb
veszedelem tört ki újra. — Az ellenforra-
dalom lángragyult a nagy bonyadalmak van-
nak keletkezében. Az Exchange Telegraph
Company a következő táviratot kapta Lissza-
bonból: Badajozon át táviratozok, hogy a
cenzurat elkerüljem. Az itteni kaszárnyákban
elhelyezett matrózok és a fővárosi lakosság közt
súlyos végű háborúság támadt. Patakokban
fojlt a vér. A matrózok, kiket monarchista agi-
tátorok föllázítottak, fegyveres fölkelést kísérlet-
tek meg. Azzal a kitűzött céllal, hogy a köztársá-
sági kormányt elteszik láb alól. A matrózok a
város belseje felé akartak vonulni, de a köztár-
sasági érzelmű lakosság szembeszállt ve-
lük. Heves harc támadt. — A helyőrség
parancsnoka riadót fuvatott és megpa-
rancsolta, hogy az összes rendelkezésre álló
csapatokat vezessék a matrózok ellen. A föl-
lázadt matrózok egyrészt felkoncolták. A vá-
rosban most helyre van állítva a rend,
de a lakosság rendkívül izgatott. A kormány-
hatóságok megállapították, hogy az ellenforra-
dalmat Angliából szitják és onnan támo-
gatják pénzzel. Egy monarchista-bizottság
részére Londonból a napokban 80.000 font ster-
ling érkezett. Lisszabonban óriási rémület ural-
kodik. Attól tartanak, hogy ha az ellenforra-
dalom föllökerekedik. Spanyolországgal fegyve-
res konfliktusba keveredik Portugália. Komoly
dolgok vannak készülöben.

— Verekedő katonatiszt és gazdász. Kas-
sáról jelentik: Ma hajnalban véres verekedés
történt a Fő-utcán, amelynek hősei egy honvéd-
hadnagy és egy gazdász. Jurenák László hon-
védhadnagy és Szentmiklóssy gazdasági aka-
démiai hallgató együtt töltötték el tegnap este
idejüket. Hajnal 3 óra lehetett, amikor a két
intim barátságban lévő fiatalember hazafelé
tartott. Utközben nézeteltérés merülhetett fel
valamilyen csekély dolog felett, amely végre
tétlenségig fajult. Szentmiklóssy László
ezüstvégű sétatárcáját a hadnagyról emelte s
többször végigütött rajta, még pedig oly erővel,
hogy a hadnagy arcát elborította a vér. Az in-
zultusra a hadnagy azzal válaszolt, hogy kirán-
totta kardját és végigvágott vele támadóján.
Az ütés a gazdaszt fején érte s oly erős volt,
hogy összeesett. A mentők a megsérült gaz-
daszt lakására vitték, ahol most ápolják. A
rendőrség a verekedő gazdaszt ellen megindi-
totta az eljárást.

— A newyorki pokol. A legutóbbi huszon-
négy órában, mint egy táviratunk jelenti, New-
yorkban ötvenhárom ember halt meg a hő-
ségtől. A kórházak túl vannak zsúfolva bete-
gekkel és az orvosok nem győzik a munkát.
Egyelőre nincs kilátás arra, hogy a hőség
csökkenjen.

— A nagyváradi házvásárlók ügyében Ke-
néz Kurländer Ede dr. annak kijelentésére kéri
fel lapunkat, hogy ő Aradon házat nem vá-
sárolt s csak barátainak kérésére jött Aradra,
hogy az általuk vásárolt házakat megnézzék. A
vásárlásokba Kenéz dr. nem folyt be.

— **Üngyilkos zongoragyáros.** Budapestről jelentik: A Koronaherceg utca kilences számú Halász-féle ház még a régi Pest egyik tisztelt maradványa. Tágas udvarában olyan eleven forgalom látket, mint a Király-utcában, ahol a Károly-köruttra torkollik. Nyergesek, lakatosok, vésnökök, cipészek, szabók lakják a házat, itt van a boltjuk, az áruval megrakott kocsik kora reggeltől késő estig zakatoltak benne. Az egyemeletes házban tegnap reggel a ház legrégebb lakója. Budapest első zongoragyárosa, a hatvankét esztendő Csuport József üngyilkos lett. Az öreg ur, aki az első emelet egy részét bérelte, már jó régóta betegeskedett. Rákbaajos volt és állandóan Hülli tanárral gyógykezelte magát. Mellette állandóan Anna leánya tartózkodott. Tegnap reggel látszólag jól érezte magát Csuport és fél hét óra tájban arra kérte a leányát, hogy hagyja néhány percre magára. A leány eleget tett apja kívánságának, kiment a másik szobába, de tíz perc múlva megint visszajött atyja hálószobájába. Itt az ijedségtől Csuport Anna elájult. Az öreg ember ugyanis időközben beretvájával fölmetszette a nyakát. Olyan mély sebet ejtett magán, hogy teljesen elvérzett. A gyáros holttestét a hullaszállító kocsin vitték át a törvényszéki bonctani intézetbe.

— **Budapest legnagyobb magánpalotája lesz a Generali-épülete.** A Generali trieszti általános biztosító társulat megvette a Mária Valéria-u. 19. szám alatti Heinrich-féle házat, úgy hogy most egy tömbben 6 ház felett rendelkezik; mert az övé az Eötvös-tér 1. sz. a. és 2. sz. a., a Ferenc József-tér 2. sz. a. és a Dorottya-utca 14. sz. a., 12. sz. a. és 10. sz. alatti házak. Ez a tömb együttvéve 1506 négyszögöldnyi terület és 5 és fél millió korona értéket képvisel. A társulat ezen a nagy telken egy egyeséges intézeti palotát kíván felépíteni és pedig úgy, hogy előbb lebontatja az Eötvös-tér 2. szám a. és Dorottya-utca 14. szám alatti lévő féltömböt, azt felépíti, azután lebontásra és felépítésre kerül a tömb másik fele, úgy hogy körülbelül 8-9 év alatt el fog készülni az a diszes palota, amelynél nagyobb magánkézben Budapesten alig lesz. Az első lebontást a társulat 1914. év november havában fogja megkezdeni. Az új épületben el lesznek helyezve a Generali irodái 400-nál több tisztviselővel, továbbá a Magyar jég- és viszontbiztosító r. t., az Elef. o. ált. baleset ellen biztosító-társaság, a Minerva ált. biztosító r. t., az Universale ált. népbiztosító-társulat, az Európai utipodgyászbiztosító r. t. és a Bizalmi bank r. t., úgy, hogy ebben az épületben több mint 600 tisztviselő fog működni.

— **A temesvári rablógyilkos.** Temesvárról jelentik: Balázs István ügye valószínűleg csak októberben kerül az esküdtszék elé. Balázs most orvosi megfigyelés alatt áll. Gyilkossággal vádolt egyéneknél ugyanis az elmeállapot megfigyelése elő van írva. A gyilkos igen nyugodtan viselkedik cellájában, a földön fekvő szalmazsákján üldögél órák hosszáig és olvasgatja az Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és Képben című mű egy kötetét, melyet a törvényszéki orvostól kapott. Védőt egészen tegnapig nem kért és valahányszor megkérdezték, mindannyiszor azt válaszolta, hogy neki nem kell védő. Tegnap azután azt kérte, hogy rendeljenek ki részére hivatalból védőt.

— **Koszoru megváltás.** Özvegy Földes Jánosné néhai Szűry Kálmán elhunytával a megboldogult koporsójára szánt koszorunak megváltása fejében husz koronát küldött a szerkesztőségnek, hogy azt a városi árvaház céljaira illett-

kes helyre juttassuk el. Az összeget Varjassy Lajos polgármesternek átadjuk.

— **A lábát törte.** Dóczy László, a Róth József szállító cég kocsisa, ma délután 3 órakor az Andrányi-féle vaskereskedés előtt 10 métermázsa sulyu traverzetet rakott kocsijára többedmagával. Az egyik traverzet elejtették, az a kocsis jobb lábára esett és bokában eltörte. A mentők szállították a kórházba.

— **A terjei bíró.** Nagyváradról jelentik: A margittai járásba tartozó Terje nemrég választotta bírójává ifj. Erdei Sándort. A bíró egészen jól betölti tisztét, de az irigyei nem nézve jó szemmel az ő uralkodását, kisütötték róla, hogy nem hivatalképes ember, minthogy fiatalkorában lopásért megbüntették. A vádat megírták az alispánnak is, aki utasította a margittai főbíró, hogy vizsgálja meg az ügyet. A főszolgabíró ma tett jelentést a dolgról és ebben a jelentésben mulatságos észrevételt közöl. Azt, hogy bár tény, hogy ifj. Erdei Sándor rovott multu ember, de mégis a legbíróképebb a faluban, mert Terjén az összes választhatók rovott multu emberek, kisebb-nagyobb vétségért mind állott már törvény előtt. Ilyenformán hagy bíráskodjék csak tovább is ifj. Erdei Sándor.

— **60 kötet könyvet havi 1 K. 40 f.-ért és 180 hangjegyet havi 2 K. 40 f.-ért ad kölcsönbe Kerpel Izó kölcsönző-intézete, Aradon.** E cég vásárol könyvtárakat és hangjegyeket. 2322

— **Szőlősgazdák figyelmébe.** A fűrt-peronospora még mindig erősen pusztítja a fűrtöket; — sürgősen ajánljuk tehát a tőkék rézkénporral való befúvatását, mely egyedüli biztos védőszer — Rézkénpor állandóan nagy készletben van. Vojtek és Weisz Arad. 2936

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére.** — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillé. Vojtek és Weisznál 1450

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Péntek: Ezred apja, énekes bohózat. Először. Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső vendégfelleptével.

Szombat: Ezred apja, énekes bohózat. Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső vendégfelleptével.

* Az ezred apja premiérje. Ma este mutatja be az aradi színház Az ezred apja című francia énekes bohózatot, amelynek tartalmát a következőkben ismertetjük:

Első felvonás. Paradella hadnagy a legénybucsján annyira mulatott, hogy hazamenet megsértette a generálist. Pityókás fővel tette és a bornak kell tulajdonítani, hogy volt barátiját Gittát is hazavitte. Mire felébredt, Gitta kijelenti, hogy jelen akar lenni az esküvőn, amelynek színhelye egy szomszédos helyiség, más részt híroli hozzák neki, hogy az ezredes, akit áthelyeztek, távozása előtt még szobafogsággal sujtotta és már ott áll a ház előtt az ór, aki vigyázz reá. Gelinotte közjegyző, akinek nagy érdeke, hogy a házasság létrejőjön, rábírija Paradellát, hogy az ő ruhájában szökjék az esküvőre, hogy a mikor az új ezredes megjelenik, hogy szemtől-szemben lássa az ezred legfényesebb tisztjét, kénytelen hadnagyképen szerepelni és mint Paradella hadnagy lóháton kénytelen elmenni az ezredessel az esküvőre. Mert hát az új ezredes, az ezred atyja, nem akar „Paradelle” boldogságának utjában állani.

Második felvonás. Lucienne boldogan fo-

gadja a vőlegényét. A menyasszony szülei nyugtalanok, mert várják Martial bácsit Parabelle rokonát, aki dus apanázst ígért a hadnagnak és aki megígérte, hogy felolvasónőjével együtt jelen lesz. Ekkor aztán Morris imprezárió és Gitta vállalják Martial és a felolvasónő szerepét. Az ezredes, aki még mindig azt hiszi, hogy Gelinotte a vőlegény, Parabelle felháborodva tapasztalta, hogy Lucienne egy idegen emberrel esókolódzik és már-már nagy bajok támadnak, amiket növel a zigazi Martial megérkezése, amikor közbelép Gitta és kacérkodással elhallgattatja az ezredeset.

Harmadik felvonás. Poileux, Parabelle ordonánca a maga agyafurt butaságában mindenki elárul az ezredesnek, de egyuttal hozzájárul az ezredes kibékítéshez és az ezred atyja a szép menyasszony kedvéért is kegyesen elengedi Parabelle büntetését.

A darabot Vendrey rendezi, aki a fővárosban is előkészítette a darab bemutatóját. A főszerepeket Vendrey és Tapolczay játsszák, míg a többi szerepben Rontay Boriska, Hoppesné, Vendrey Vilma, Benkóné, Dalli, Polgár, Vass és Várnay lépnek fel.

* Az osztrák-magyar hadsereg. Most, amikor milliókat szavazott meg a magyar képviselőház a közös hadsereg fentartására és a haderőnk fejlesztésére, érdemes megtekinteni az osztrák-magyar katonaságot, amely olyan sok pénzünkbe kerül nekünk, adófizető polgároknak. Kitérnő alkalom erre az Apolló-színház pénteki műsora, amelynek egyik értékes képe bemutatja a monarchia hadseregét gyakorlatiás közben. Megkapó e látvány, amelyet a képnyújt s amellet nemcsak a polgárembernek, hanem a katonaságnak is értékes és hasznos szórakozás. Ott látjuk az osztrák-magyar hadsereg valamennyi fegyvernemét, amint a háborúsdi játszák. Ezen a képen kívül fel kell kü-

Elutazás előtt

ővja meg ruháit

Moly-kár ellen

az éveken át kipróbált és egyetlen biztos hatása

„RADICAL“

molyirtó porral, kapható —.30, —.50 és 1 koronás dobozokban
∴ kizárólag ∴

HANZU NESTOR

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer-János-u. 2.

Évente sok pénzt takarít meg, ha Drogeria szükségletét állandóan fenti cégnél szerzi be. — Gyógyárak, kötszerek, háztartási cikkek, illatszerek, valódi és saját gyártmányú kölni-vizek, finom szappanok, arc-cremek, szájjvizek, fogpaszták. — Nagy választék fésűk, hajtűk és hajkefékben

lönösen említeni „A tigris mint örökség” című kalandot, amelynek jelenetei felülmulják a legkacagatóbb ötleteket is. A penteki műsorral kerül utoljára bemutatásra az „Asszonyhűség” is, amelynek tegnap és ma valósággal szenzációs sikere volt az Apollóban. Szombaton teljesen új s érdekesítő műsor lesz. 177

* Uránia színház. Nagy színházra van szükség, hogy minden tekintetben magasabb rendű műsorokkal szórakoztathassa egy mozgófénykép színház a fejlett izlésű publikumot. Ezt a rutint árulja el az Uránia-színház jelenlegi kilenc számból álló fényes műsora. Jellemző, hogy milyen gyors például a kinematografikus hírszolgálat. Épen ma jelent meg a lapokban Mária Pia portugál anyakirályné halálhíre és az Urániában látható utolsó nyilvános szereplése, amint részt vesz az olasz királyi párral Viktor Emánuel szobrának leleplezésén. Lutham aviatikus lezuhanása, egy román hadseregi szemle a király jelenlétében, a legutolsó párisi divat, mind olyan látványosságok, melyek a közönség minden rétegét egyformán érdeklik. A nagyszerű műsört pénteken nézheti meg utoljára a közönség. 175

Osztrák koronajáradék 4 ^o / _o	92.25
1880. évi osztrák államsorsajegy	161.—
Osztrák-magyar bankrészvény	19.55
Magyar hitelbank-részvény	826.50
Osztrák hitelintézet részvény	654.25
Osztr.-magy.-államvasút részvény	746.—
29 frankos arany (Napoleon)	19.01
Német bíredalmi márká	117.47 ¹ / ₂
London vista	240.20
Páris vista	94.97 ¹ / ₂
20 márkás arany	28.50

A Temesvári Lloyd-Társulat.

személyesarnokának hivatalos árjegysége.
Távirati tudósítás.
(Árak 50 kilogrammonként koronáértékben.)
1911. Jul. 6

Buza (szokvány-minőség):	
75 kilogrammos	10.50—10.55
76	10.60—10.65
77	10.70—10.75
78	10.80—10.90
Buza (Temesvári keresk. ár):	
75 kilogrammos	10.40—10.45
Rozs	8.15—8.20
Arpa	7.90—7.95
Zab	8.45—8.45
Tengeri	7.60—7.65

Budapest-Kőbányaísertéskereskedelem

Magyar elsőrendű: Öveg nehéz páronként 400 kg-ig, könnyű páronként 300 kg-ig; üllérig; könnyű páronként 200—400 kilogrammig terjedő súlyban — üllérig; fiatal nehéz páronként 330 kilogramm felől üllérig; fiatal könnyű páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 171—174 üllérig; könnyű páronként 350 kilogrammig terjedő súlyban 164—168 üllérig.
Sertéselátás: jul. 6. napján volt készlet 28790 darab, jul. 4. napján elszállított 267 darab, jul. 4. napján elszállított 293 darab, július 5. napjára maradt készletben: 28820 darab.
A húsoti sertés üllér irányzata vontatott.

Felelős szerkesztő:
Bolgár Lajos.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Aradon, 1911. július 7-én pénteken
Itt először:

Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső a budapesti Vigaszínház művészeinek felléptével:
Az ezred apja.

Enekes bohózat 8 felvonásban. Írták: Monézy-Eon és Durieux. Fordította és átdolgozta Heltai Jenő.

SZEMÉLYEK:

Boutin ezred.	Vendrey F.	Marial bácsi	Várnai Jenő
Gellinotte	Tapolczay D.	Chavillon	Kulcsár L.
Gellinotné	Harmath J.	Chailloné	Beakóné
Paradelle	Delli Lajos	Lucienne	Vendrey V.
Morris	Pogár S.	Henriette	Follinuszé
Gitta	Rostay B.	Poileux	Vasa Jenő

Kezdeté este 8 órakor.

URANIA

mezőfénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma, pénteken 1911. július 7.

1. A legyőzöttek. Dráma. — 2. A gyomorbeteg. Bohózat. — 3. Oroszország. Látványosság. — 4. Szenzációs aktualitások. Eredeti felvétel. — 5. A szerelem koldusa. Dráma. — 6. Jancsi és Rozália szerelme. Bohózat. — 7. A gyarmatos leánya. Színes felvétel. — 8. Pali sürgönyhordó. Kacagató. — 9. Pathé Zeurnál. Aktualitások mozgófényképekben.

Előadások d. n. 6 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fill.

Ruhátár. — Buffet.

As előadások tartama 3 óra.

As előadásra bármikor be lehet menni.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrásy-téren a Lloyd-palotában.
Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.
Ma, pénteken 1911. július 7-én:
1. Tiflis, Kaukázus fővárosa. Eredeti felvétel. — 2. Schultze örökös leza. Pompás bohózat. — 3. A változó szerelem. Dráma. — 4. Osztrák-magyar hadsereg. Termézet után. — 5. Az öreg harangosó. Megható színmű. Színes film. — 6. Alarcosbál után. Kacagató. — 7. Asszonyhűség. Tragédia. — 8. A tigris mint örökség. Humoros.

Előadások délután 6 órától.

Utolsó előadás este 11 óráig.

Helyárak: Páholy ülésenként 1 kor. Zártszék 1 kor. I-60 hely 60 fill., II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

A helyek kirendek a részletek kalap nélkül megjelennek.

Műsört ingyen kapni a jegyesedőktől.

Saját zenekar.

NYILTTÉR.*

F. hó 7., 8. és 9-én, péntek, szombat, vasárnap a

GAMBRINUS

étteremben

a szegedi honvéd-zenekar

hangversenyez, Fichtner Sándor ur karmester vezetésével.

Belépti díj 50 f.

Teljes tisztelettel Novotny Lajos.

Világhírű
amerikai
és angol

sandalcipők

óriási választékban, előnyös
gyári áron árusít, csak

Kutányi J.

Arad, Vörösmarthy-utca 1. Telefon 335.

Páratlan a maga nemében

RUSZÁNDÁ

GYÓGYISZAP FÜRDŐ

bármely más nemzetközi fürdőt is felülmúl

— Vasúti-, posta- és távirat-állomás —

Dél-Magyarország, Mezőcsanak, (Torontálm.)

Nyitva május hó 15-től szeptember 15-ig.

Négy modernül berendezett
74 szobából álló szállóadával.

A fürdőn orvosi szaktekintélyek rendelkeznek.

Javára: Kiszáradt, idült izületi rheuma, scrophulosis minden alakjában, kenőgyógyomlatok ellenálló bőrbetegség, psoriasis és prurigo, vérében szenvedő nők, idegbetegség, szénbántalmak, Caries scrofulosa és idült lecs bántalmaknál is biztosan gyógyt.

Kitűnő jó magyar konyha, valódi hamisítatlan borek, olvasó- és zongoraterem, tekeasztal és tekepálya, nagy világos és árnyékos park padokkal, naponta előhangverseny tartatik. Prospektust kívánatul küld a

fürdőigazgatóság.

6067

NESTLÉ
gyermeklisztje

vizzel felfőzve
csecsemők, gyermekek,
valamint gyomorbetegségek
régbevált tápláléka

50 centes kispótlálva
és orvosilag ajánlva

Tiszta alpesi tej

1 doboz 1 kor. 80 fill.
minden gyógyszerárban és
élelmiszerboltban kapható.
Prospektus ugyanott.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 6.

Amerika egynyelccaddal magasabb, vételkező, kiadást csekély, 3 ezer mm. változatlan.

As árak 50 kilónként számítva:

	Déli	8 Óral
	sárlat	sárlat
Buza 1911. októberre	11.70—11.71	11.63—11.64
Buza 1911. áprillisé	11.99—12.00	11.90—11.91
Rozs 1911. októberre	9.36—9.37	9.38—9.39
Tengeri 1911. augusz.	7.71—7.72	7.65—7.66
Tengeri 1911. május	6.93—6.98	7.29—7.30
Zab 1911. októberre	7.96—7.97	7.93—7.94

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Július 6.

Magyar aranyjáradék 4 ^o / _o	111.90
Magyar koronajáradék 4 ^o / _o	91.20
Magyar koronajáradék 3 ¹ / ₂ ^o / _o	80.15
Magy. földterem. kötvény 4 ^o / _o	91.75
Horvát-szlavon földterem. kötvény	94.—
Magyar nyeresémsorsajegy kölcsön	200.—
Tiszaszab. és szegedi sorsajegy kölcsön	163.—
Osztrák járadék papírban	92.45
Osztrák járadék ezüstbe	96.10
Osztrák járadék aranyban	116.50

Maidt és Schrod

angol uri divat és fehérnemű különlegességek üzlete

Arad, Andrásy-tér 17.

(Reinhardt-ház.)

Ajánljuk dusan felszerelt áruraktárunkat, hol a legdivatosabb átmeneti könnyű angol felöltöket 40 koronától, valódi panama kalapok 11 koronától, eső gummi kabátok 30 koronától, Ia. Fehér és színes ingek 3.50 koronától stb. kapható nagy választékban.

Szolid kiszolgálás! Városi és megyei telefon 765.

Üzletáthelyezés.

Értesitem az igen tisztelt vevőimét és a n. é. közönséget, hogy

hal- és déligyümölcs-üzletemet f. évi július hó 15-én a zsidó templomépület sarkára

helyezem át, — hol úgy hal, mint a déligyümölcs árak külön helyiségben lesznek elhelyezve.

Gyümölcs- és zöldségkereskedés a legolcsóbban kaphatók és rendelésre bárhova szállítom. Friss halak csak csütörtök délután és pénteken raktáron, más időre 36 órával előbb kérem a megrendelést. 2753

Szombaton üzletem zárva van. További szives névfogást kér

Breger I.

az „Orsovai halhoz“
Szabadság-tér 2.
TELEFON 615 TELEFON 615

12752—1911. kh. sz.

Hirdetmény.

Tekintettel az uralgó melegebb idősakra a közegészség és köztisztaság szempontjából felhívom a közönség figyelmét a következőkre:

Bármely, a házon kívül beszerzett élelmi és élvezeti cikk (különösen tej, tejfél, vaj, gyümölcs, zöldség,) biztosan ártalmatlanná tehető felforralás vagy főzés, vagy sütés által, mert ez uton a bacillusok csirái életnek. Kenyér és sütemény félek (zsemle, kifli stb.) a sütőben vagy a tűz felett való piritás által tehetők ártalmatlannokká.

Ajánlatos az ivóvizet felforraltatni, különösen oly házaknál, a hol vízvezeték nincsen. A forrált és ezután lehűtött víz szokatlan ízét kevés citrom lével, ecettel vagy kevés bor hozzáadásával lehet javítani.

Meghagyom és szigorúan ellenőrizni fogom, a házak udvarainak tisztántartását. Mindennemű szerves hulladékok és rothadó anyagok az emberek lakási köréből és környezetéből a lehető legalaposabban eltakarítandók; semminemű szennyvíz az utcára ki nem öntendő. A kutak és azok környékei tisztán tartandók, azok közelében pocsolya, szemét, állatfürösztő stb. ne legyen. Amennyiben a kut körülüli föld szennyes, vagy fertőzött, az felásandó és helyébe tiszta föld helyezendő. Nem engedhető meg, hogy a kutak mellett ruhákat mossanak, piszkos edényeket, tartányokat suroljanak, baromfiakat tisztogassanak s megakadályozandó minden művelet, melynek folytán fertőzött, víz a kutba beszivároghat. Nyílt kutak fedővel, vedrek keresztvassal ellátva legyenek. Ovakodjunk a kutak vedreiből edénnyel való bemeztés útján vizet meríteni.

Elrendelem az árnyékszék, pöczegödörök, emésztögödörök és csatornák mint főképp rothadó szerves anyagokat tartalmazó helyek szigoru tisztántartását, különösen pöczegödörök alapos kitakarítását, azoknak carbololdattal vagy mézstejjel való szorgos és gyakori fertőtlenítését. A lakóhelyiségek tisztán tartassanak, lehetőleg gyakran szellőztessenek.

A házak, lakások környezetéből, istállók ser és és majorság ólaktól szemét, trágya, zöldség és gyümölcshulladékok fedett tartányokba gyűjtendők és hetenként legalább kétszer kihordandók.

Allati csontok, belek és bőrök, nemkülönböztetve más büzt terjesztő anyagok melyek a levegőt megfertőzik, a város területén sehol sem gyűjthetők és nem raktározhatók. Ugyancsak nem gyűjthetők össze rongyok sem s úgy a csontok, mint a rongyok csak zsákokban szállíthatók.

Parkok, közterek, utcák, sétányok, nyilvános illembhelyek és vízzeldek s egyéb oly helyek tisztaságát, melyek a közönség közhasználatára állanak, a közönség oltalmába ajánlom. Különös gond és így figyelem fordítandó arra, hogy ily helyeken gyümölcs és egyéb ételmaradékok, hulladékok, melyek hamar bomlásnak indulnak, széjjel ne szórassanak. Romlot vagy éret-

len gyümölcs élvezetétől tartózkodjunk.

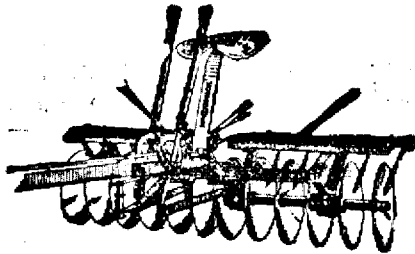
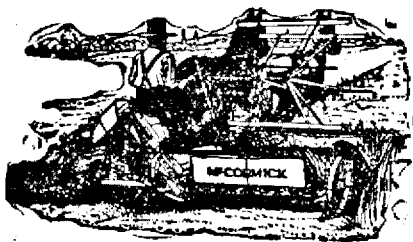
Az udvarokon lévő folyókák naponként felseperendők, fertőtlenítendők, esővíz kádakból a poshadt vizek eltávolítandók. Jelen rendeletben foglal meg hagyások pontos és szigoru megtartását közegeimmel állandóan ellenőriztetni fogom, s a mulasztók ellen az 1876. XIV. t. cz. 7. § a alapján a kihágási eljárást meg fogom indítani, melynek során 600 kor-ig terjedhető és 60 napi elzárásra átváltoztatható pénzbüntetés róható ki.

Arad 1911 évi június hó 28-án.

Green,
h. főkapitány.

Kovács Soma és Társa, Arad

Szállít azonnal legjobbnak elismert **Mc. Cormick gyártmányu fűkaszálót, lógereblyét, kéveköti aratógépet, tárcsás boronát.**

Motorok, gőzgépek, kutak, fecskendők, szerzőszámok, gépfelszerelések, permetezők szőlészeti gépek. 6751

ELADÓ PÖRKÖLT SZALONNA.

180 métermázsa pörkölt szalonna,
— 16 métermázsa o'dalanként ::
60—75 kigr. szalámi-vágásból,
kapható: ab Ujszentanna állomás

Vinczellér Mihály

sertéskereskedőnél ŐSZENTANNA.

Nagymennyiségű maculatura

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron eladó.

Költözők figyelmébe!
Villamos világitól berendezéseket csillárokkal

együtt kedvező fizetési feltételek mellett szerez és szállít ::

KOCH DÁNIEL

villamoscsengő és telefonberendezési vállalkozó
Arad, Deák Ferencz u. 42.

560—1911. végr. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a máriaradnai kir. járásbírósnak 1910. évi Sp. 1026/3. számú végzése következtében Dr. Avramescu Vazul ügyvéd által képviselt Pécskán Tódor javára 180 korona s jár. erejéig 1911. évi március hó 24-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 710 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak és egyéb ingók nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a máriaradnai kir. járásbírósnak 1911. évi V. 126/1. sz. végzése folytán 180 kor. tőkekövetelés, ennek 1910. évi november hó 14. napjától járó 5% kamattal és eddig összesen 83 korona 70 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Aradkövén, a 219. számú háznál leendő megtartására 1911. évi július hó 21-ik napjának délutáni 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Máriaradna, 1911. évi július hó 4. napján.

Tichy Ápád,
kir. bír. végrehajtó.

Alkalmi vételek és eladások ékszer tárgyokban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra- és ékszerraktára

Deutsch Izidor

óras és ékszerész

Weitzer János-utca, Minorita-paleta.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyakra átcsoréztatnak
TELEFON 438. TELEFON 438.

Legszebb ernyők! Legjobb fűzők!

Varga D. Daninál kaphatók
Arad, Andrásy-tér 20. sz.

Ernyő javítások és áthuzások pontosan és gyorsan készíttetnek.

4579

Deréktűzők méret után a legújabb formákban.

Aki bort, gyümölcsöt, gabonát, butort,

Zongorát, stb.

Azonnal, vagy

rövid időn belül eladni óhajt,

aki üzletet, műhelyt, lakást, stb. kiadni kíván,

de nincs rá vevője, illetve bér-lője,

igen gyorsan eredményhez jut, ha az **Aradi**

Közlöny kis hirdetési rovatát használja. Aki

összeköttetés és ismeretség híján házastársat, nevelőt, könyvelőt,

zsellért, stb. keres, továbbá aki

iovat, kocsit, földet, házat, stb. ven-ni, vagy eladni akar, ha hirdet,

özönével kap ajánlatot. A hirde-tés a hirdetőre kész

nyereség.

Aki tehát okosan számít és

pénzére nem akar mindenáron

ráfizetni,

óriási meglepetésben lesz része,

Ha mindenkor

igyekszik apróhirdetéselt

részletesen összeállítva, a hir-detés

díjának beküldése mellett, az „Aradi Közlöny“-ben

elhelyezni. A sikeres eredményt

több száz és száz eset igazolja. Így tehát

érdekében áll

Sürgősen

ez ügyben

intézkedni.

Apró hirdetések.

Minden szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér, feltünőbb szedéssel 8 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelzendők.

Zálogházból

kiváltott arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és el-ad **Farkas Streicher** Arad, Tőkölly-tér 1. 2974

Eladó

egy kisebbszerű fűszerüzlet-berendezés. Gr. Károlyi Gyula-u. 14. 2999

Szűster köpenyek

18 koronától feljebb, fekete, szürke és tegethof színben minden nagyságban kaphatók Hoffmann Sándor cégnél, Színház-épület. 1941

A világhírű amerikai

„Vera” cipők Aradon egyedül Buchsbaum és Társa cégnél szerkezethők be, kinek sikerült az egyedárusítást urak, hölgyek és gyermekek részére megszerezni. 1921

Elegáns

bérautók

turára, napra, órára Szabadságtér 17. sz. Telefon 816. 2728

Szatéc-üzlet,

évek óta fennálló, csinosan berendezett, jó vevőkörrel a belvárosban, italmérés, trafik, den. szesz és bélyegeladási engedéllyel más vállalkozás miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2967

Román községben

jóforgalmu 17 év óta fennálló vegyes kereskedés házzal együtt eladó. Bővebbet Pollák Lipót Főnlak Temesm. 2857

Használt írógépek

gyárilag javított állapotban bámulatos olcsó árban kiárusítatnak. Lukács Rezső, írógépüzlet Luther Márton-utca 1. szám. 2426

Eladó

70 hektóliter 5 éves ó-bor Aradán Sofronnál Világoson. 2786

Zenap reggel 9 órakor

a Baross-parki hintánál időzőtt hölgytől találkat kér fekete bámulója. 2994

Egy butorozatlan szobát

teljes ellátással keres magános nő. Bővebbet „Közel” alatt a kiadóban. 2989

3 szobás lakás

minden hozzátartozó helyiségekkel együtt Kis Ernő-utca 4. sz. alatt augusztus 1-ére kiadó. Értekezhetni ugyanott a házmesternél. 2970

Percentes kímérőt 2985

keresek, vidéki nagyforgalmu korcsmába. Román nyelv tudása és 700 korona biztosíték megkívánatik. Cím a kiadóhivatalban.

Eladó ház. 2973

Part-u. 4. számú ház, öt lakással, szabad kézből jutányos áron eladó.

Eladó modern magánház

Kapa-utca 45b, kényelmes urilakás, kert, termő szőlővel, arnyas udvar, villany, vízvezeték. Értekezhetni a déli órákban 8-ig ugyanott, július 15-ig. 2921

Ügyes kárpitos

ajánlkozik e szakmába bármily kárpitos munkák pontos és kitűnő elvégzésére, úgy saját műhelyben, mint házakhoz is, legolcsóbb árak mellett. Vidékre árfelemelés nélkül. Stáhl M., Bercsényi Miklós-utca 32. sz. 561

Keti munkáslapok és könyvecskék.

A zsebkönyvecskék erős vászonkötésben, javított új, célszerű vonalozással 1 koronáért, puha vászonkötésben 60 fillérért kaphatók Ingusz I. és Fia könyv- és papírkereskedésében. Andrásy-tér 16. Telefon 517. 555

1 doboz 100 drb./

levélpapír 1 korona. Amerikai töltő tollszár 1 kor. Gyümölcs szalvetta 100 drb. 1 kor. Salicillal telített valódi pergament papír kapható Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadságtér 1. sz. 2551

6 vagy 8 gimnáziumi osztályt

végzett tanulót, kinek a gyógyszerészi pályára menni kedve van, gyakornokul elfogad Breuer Fülöp gyógyszerész, Pécskai-ut 15. sz. 2997

Könyvkötészetünkben

egy tanuló és egy tanuló leány fizetéssel felvétetik.

Csillárok, Villamos felszerelések legolcsóbban

Diamant-nál

Atzél Péter-utca 2. (11. udvarban.)

Műhely áthelyezés!

Értesitem Arad város és vidéke közönségét, hogy

mérlegjavító és műlakatos műhelyemet

május 1-én Rákóczy-u. 80. sz. alól Zoltán-utca 6. sz. alá helyeztem át.

Szíves pártfogást kér kiváló tiszteltek

Benkő József,

mérlegjavító és műlakatos. 2917

8665—1911 ab. szám.

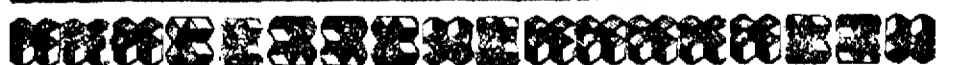
Újabb felhívás

az adózó közönséghez.

Ismételve felhívjuk mindazokat, kik a fegyveradóra vonatkozó vallomásukat, a már közzétett határidőben be nem adták, hogy ezt a vallomásukat f. évi július hó 14-ig annyival inkább adják be, mert ellenkező esetben adójuk a törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt — hivatalból fog megállapítani.

Arad, 1911. évi július hó 5-én.

A városi adóhivatal.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

